

ŽIVOT DOMINIKA SAVIA

**NAPSAL:
CTH. DON JAN BOSCO.**

**DLE ITALSKÉHO ORIGINÁLU
I DLE SLOV. VYDÁNÍ PŘELOŽIL**

F. X. VAVŘÍN.

1924.

**Výtiskla „Snaha“
Františka Olšovského v Hranicích.**

ŽIVOT DOMINIKA SAVIA

NAPSAL
OTH. DON JAN BOSCO.

DLE ITALSKÉHO ORIGINALU
I DLE SLOVNÍHO VYDÁNÍ PŘELOŽIL
F. X. VAVŘÍN.

VYTISKLA »SNAHA«
FRANTIŠKA OLŠOVSKÉHO V HRANICÍCH.

PŘEDMLUVA PŘEKLADATELOVA.

Milá mládeži!

Zde ti podávám překlad životopisu svatého jinocha studenta, žáka ctihodného muže Dona Bosca, jenž se zúplna zasvětil záchraně mládeže celého světa, jenž objevil tajemství, jak mládež lze vésti ke ctnosti a tak se stal nejvýtečnějším paedagogem (vychovatelem) nejen Italie, ale celého světa. (Kard. Svampa z Bologně.) Tento v pravdě pravý zázrak devatenáctého století, — Don Bosco, svou preventivní výchovou (zlu předcházející), v níž láska byla hlavním prostředkem jeho výchovné metody, stal se nejen znamenitým paedagogem, ale získal při tom srdce veškeré mládeže italské, což hlavní jest. Touto zásadou dosáhne se jistě úspěchu, je-li ho používáno od lidí, kteří se lásce obětují.

Obzvláště u nás, milá mládeži, současná doba musí býti ovinuta poutem lásky, neb jen láskou mládež získaná vrátí se k nejvyššímu Dobru Krásnu k víře v Boha! -- Nos credimus Caritati!" -- „Věříme lásce!"

Proto milá mládeži: „Tolle et lege!" -- (slova sv. Augustina) -- „Vezmi a čti!" -- Zároveň však vezmi si D. Savia za vzor a příklad jako Andělského to jinocha doby nynější!

F. X. Vavřín.

Dáno ve Foglizzo u Turina, dne 20. dubna 1924.

PŘEDMLUVA DONA J. BOSCA.

Milá mládeži!

Již vícekrát jste mě prosili, bych Vám něco napsal o vašem druhu, o Dominiku Saviovi. Jak mi jen bylo možné, učinil jsem všechno, abych jen vaší vroucné žádosti vyhověti mohl. Ejhle, tu máte jeho životopis, napsaný jednoduše a stručně.

Při vydání této malé knížečky vyskytly se dvě překážky. První byla: kritika, kteréž obyčejně jest vystavený každý, kdo píše o takových událostech, kterých očití svědkové ještě žijí. Tato těžkost — myslím — bude překonána, jestliže budu vám vyprávěti výlučně jen takové události, kteréž právě tak vy, jako já, jste viděli vlastníma očima, které události sami jste si poznačili a rukopis tento jste odevzdali mě, abych jej prohlédl.

Druhá těžkost je, že v této knížečce jsem nucen mluvit o sobě samém. Jestliže Dominik tři roky žil v tomto domě, mnohokrát jsem nucený podotknouti i takové věci, při kterých jsem byl též účastníkem. I tuto překážku odstraní — myslím — ta okolnost, že se přidržím jen povinnosti každého dějepisce, napsati totiž jen události hodnověrné a pravdivé nebera

ohled na osoby. Jestliže při tom všem najdete některá místa — v této práci — kde i o sobě píš, přivlastněte to oné velké lásce, kterou jsem cítil k vašemu zesnulému, dobrému to druhu a kteroužto láskou objímám i Vás; tato láska i náklonnost otevírá před Vámi nejtajnější záhyby mého srdce, co zajisté by učinil každý dobrý otec, hovoří-li ku svým dítkám.

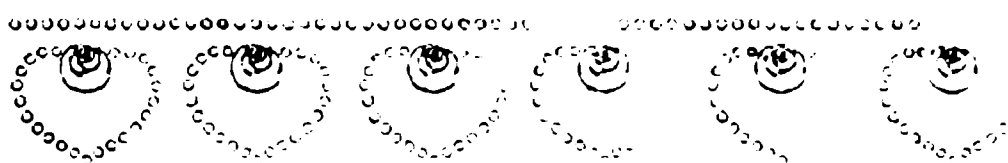
Mnohý snad z Vás, milení, jeden či druhý ptá se, proč jsem napsal život Dominika Savia — a ne jiný život jinochů, kteří žili též v našem kruhu, kteří též byli zářícími příklady mravného života. Pravdou jest sice, milá mládeži, že Prozřetelnost Božská postavila nám mnohé příklady ctnosti jako byli: Gabriel Fascio, Alois Rua, Kamil Gavio, Jan Massaglia a jiní. Těchto skutky ale nebyly stejně známé i do očí bijící, jako skutky Dominika Savia, kteréhož život byl skutečně obdivuhodný. Dá-li mi Bůh zdraví, hodlám si posbírat nábožně-mravné skutky i vzpomenuť milých druhů Vašich, aby se uskutečnila tužba Vaše i má. Tak potom dostane se Vám k následování i příkladů jiných, kteří žili v užším Vašem okruhu, ve společných poměrech.

Předběžně usiluj, milá mládeži, využití k svému duševnímu prospěchu to, co Ti píš a často též si vzpomeň na slova sv. Augustina: „Si ille, cur non ego?“ (Když Dominik Savio mohl tak činiti, tak proč bych nemohl já?) Jestliže jeden z mých druhů žijících na tomtéž místě, vystavený těmže, ba snad i větším nebezpečím a nástrahám, přece si najde času i příležitosti zůstatí věrným následovníkem Krista Ježíše,

proč bych to jistě nemohl vykonati i já? Uvažujte jen, milí jinoši, že opravdová zbožnost nezakládá se jen na planých slovech; opravdová zbožnost má se jeviti též ve skutcích. Jestliže tedy v této knížečce budete čísti něco obdivuhodného, neuspokojte se jen s obyčejnými výrazy: „Toto je hezké, to se mi líbí!“ Ale mluvte raději takto: „Vynasnažím se, bych i já tak činil, abych i já se pokusil o to, co čta obdivuji!“

Dej nám Bože, milí mladíci, á všem; co tuto knížečku budou čísti, síly i milosti, aby ze všeho toho, co tu čísti budete, mohli jste čerpati hojného duševního užitku. Zároveň Vám vždy blahoslavená Panna, ku kteréž hoch Savio ve svých tísních se obracel a jejímž ctitelem byl, vyprosí potřebné milosti, abychom jejího Syna, Pána a Spasitele našeho, kterého nade vše milovati máme, kterýž jest i hoden lásky naší, mohli milovati z celého srdce svého po všechny dny života svého!

I.

Rodiště Dominika Savia. Dominikovy vlohy i náklonnosti. Jeho prvá mravní cvičení.

Rodičové Dominika Savia, kteréhož životopis hodlám tu popsati, byli Karel Savio a Brigitta, chudí, ale při tom úctýhodní manželé ve vsi Castelnovo při Asti, od města Turina asi na deset míl vzdálené. Tito stateční manželé upadli 1841 do velké nouze, neměli výdělku, pročez přestěhovali se do sousedního města jménem Riva; otec tu začal své kovářské řemeslo, kterému se ještě za mládí byl vyučil. Po čas zdejšího pobytu Bůh manželům dal děťátko, kteréž se jim stalo vším — potěchou i radostí. Toto děťátko narodilo se druhého dubna roku 1842. Když pak blažení rodičové zanesli je do kostela, by se křtem sv. znovu zrodilo, dostalo jméno Dominik.

Sotva dosáhl Dominik druhého roku, vrátili se rodičové jeho z různých příčin do místa dřívějšího, usadivše se tam na usedlosti, patřící obci Asti-Castelnuovo. Jedinou starostí dobrých rodičů bylo, by svému hošíkovi dali křesťanskou výchovu. Dítě bylo dobrého a k zbožnosti náchylného srdce už od přirozenosti. S podivuhodnou rychlostí naučil se malý Dominik ranním i večerním modlitbám, sotva pak měl čtyři roky již samostatně uměl odříkati tyto modlitby. Ačkoliv v tomto útlém věku, kdy jest roztržitost a nepozornost dítěte takřka přirozeným zjevem, on ve všem dal se vésti svou matkou. Jestliže se někdy i od ní vzdálil, to se stalo jen proto, aby se ukryl někde v koutečku a mohl se tam i ve dne modliti nikým nejsa vyrušován.

O malém Dominikovi tvrdí jeho rodičové: „Od svého nejútlejšího věku, v kterém dítky postrádají rozum i svou nerozmyslností ustavičně znepokojují a mýlí svou matku, v těch letech, kdy oni všechno chtějí viděti, chytati a všechno dávají do úst, malý Dominik nikdy nám nezadal příčiny ani k nejmenší nepříjemnosti. Nejen že byl poslušný a pohotový každou naší žádost nebo rozkaz vyplniti, nýbrž usiloval býti nám na pomoc ve všem, o čem myslel, že by nám tím způsobil radost.“

Milé i radostné bylo se dívat, jakým způsobem vítal svého otce, když tento po lopotné práci domů přicházel. Malý Dominik běžel v ústrety svému tatíčkovi, vzal jej za ruku, bral ho okolo krku: „Tatíčku milý“ — pravíval — „nejsi snad unavený? Tak mnoho pro mě pracuješ, já pak nejsem na nic, jen abych ti nepříjemnosti činil. Budu prositi dobrého Pána Boha, aby ti dal síly, zdraví, i abych se ti mohl někdy odvděčiti!“ — Takovými slovy vítal svého tatínka, vedl ho domů, přinesl mu stoličku, by si sedl, bavil se s ním a svými milými a prostými slovy ho obveseloval. „V mých trápeních a starostech“ — pravíval jeho otec — „toto mi bylo jedinečnou útěchou a téměř netrpělivě jsem pospíchal vždy domů, bych mohl políbiti čítko svého malého synáčka Dominika, kterého jsem miloval celým srdcem.“

Nábožnost malého hochy vzrůstala víc a více, takže ve čtvrtém roce již ho nebylo třeba napomínati, by si odbavil svou ranní nebo večerní modlitbu, Andělské pozdravení, modlitby před jídlem i po jídle. Malý Dominik mnohokrát napomínával ostatní domácí, by se při stole nejprve pomodlili, náhodou-li zapomněli.

Kdysi zasedli jeho rodičové k obědu a v roztržnosti zapomněli nejprve se pomodlit. „Ach, milý otče,“ — promluvil Dominik —

„ještě jsme neprosili Pána Boha o požehnání svých pokrmův.“ Jak to řekl, přežehnal se a hned se začal modlití obvyklou modlitbu. Navštívil je kdysi jakýsi cizí člověk. Tento si sedl ku stolu ani se nepomodliv třebaš jen krátce. Malý Dominik celý zarmoucený ukryl se do koutku neb se neopovážil napomínati onoho hosta. Když pak se ho rodičové ptali po příčině zvláštního jeho chování, odpovídal jim: „Netroufám si sednouti ku stolu s takovým člověkem, který sedá za stůl jako zvíře!“

II.

Chvalitebné jeho chování v Murialdově.
Krásné ctnosti. V přípravné škole.

Nyní vám vypovím o malém Dominikovi takové věci, kterým bych snad sám nebyl uvěřil, kdybych se jich nebyl dověděl od takové osoby, ku které jest každá nedůvěra vyloučena. Podám tu ta udání, která mi sdělil kaplan z rodiště malého Dominika. „V prvých dnech,“ — vypráví p. kaplan — „když jsem přišel do Murialdova, vidíval jsem častokráte jedno asi pětiročné dítě přicházeti s matkou do chrámu. Upřímný a veselý pohled malého dítěte, jeho nábožné i skromné chování, obrátili na něho i pozornost mou a též i pozornost jiných lidí. Když malý

Dominik někdy našel chrámové dveře zavřeny, člověk mohl býti svědkem milého zjevu. Jiné děti v tom věku obyčejně po dobu, dokud se dveře neotevrou, si hrají, běhají povykující okolo kostela. Ne tak malý Dominik: klekl si před dveřmi kostelními, modlil se nábožně se skloněnou hlavou a sepjatýma rukama, dokud kostel neotevřeli. Podobně činíval i v zimě, padal-li sníh. Nedbal toho, že jest sníh nebo bláto, nýbrž klekl si a modlil se. Zvědavost mi nedala klidu, až jsem se dozvěděl, kdo jest tento malý hoch, kteréhož jsem tak obdivoval; povídali mi, že jest to syn kováře Karla Savia.“

„Když pak tento maličký se střetl se mnou na ulici,“ — vypravuje dále p. kaplan — „už z daleka projevoval svou radost všelijakými výrazy a pozdravoval mě s nevinnou úctou dětinskou. Později pak tento hošík přišel do školy. Poněvadž byl velmi schopný a ve vykonávání svých povinností velmi svědomitý, hodně postoupil v učení za krátký čas. Ubožák přinucen byl tak ve škole jak na ulici zdržovati se ve společnosti zanedbaných, rozpustilých dětí, s nimi obcovati a přece do hádky jejich nikdy se nemísil, když se dohadovali, trpělivě snášel urážky svých druhů a vzdálil se z jich okruhu. Ani se nepamatují, že by snad jedenkrátě bral

účast v prostopášných hrách svých spolužáků, anebo snad že by zavinil ve škole i jen nejmenší nesvár. Ba právě naopak: když ho druhové sváděli, by jich se přidržel, by i on se posmíval starým lidem, by házel kamením anebo kradl ovoce, činil škodu na polích: tento malý Dominik nejednou směle domlouval svým druhům a hleděl se vystříhati takovýchto přátel.“

„Tato nábožnost“ — vypráví dále p. kaplan — „jakou projevoval malý Dominik při modlitbě před vraty chrámovými, neopustila ho ani v dospělejším věku. Už jako pětiletý hošík naučil se na paměť ministranci a odříkával ji se zvláštní nábožností. Každý den chodil na mši svatou, a když druzí chtěli ministrovat, pak malý Dominik s příkladnou zbožností se modlil při mši sv. Když byl ještě mladý a slabý na těle, sotva unesl misál. Milé bylo se dívat na něho, jak se přibližoval k oltáři a vystupuje po stupních, napínal ruce pokud jen mohl, aby dosáhl mešní knihy. Když sloužící kněz chtěl jemu pomoci, nebylo třeba, by kněz sám přeložil knihu na druhou stranu oltáře, dostačilo ji jen trochu pošinouti do předu, aby jí malý Dominik mohl dosáhnouti, a pak s největší radostí přenášel knihu s jedné strany oltáře na druhou.“

„Často přistupoval k svátosti pokání“, —

vypráví dále p. kaplan — „a když pak již dovedl rozeznati nebeský chléb od obyčejného chleba, připustili ho k sv. přijímání, při kterém se choval s příkladnou nábožností. Když pak jsem viděl opravdu podivný účinek, jakéhož dosáhla milost Boží v této nevinné duši, častěji jsem si pomyslíl: „Toto jest skutečně dítě takové, do kteréhož každý může skládati největší naději. Kéž by ho dobrý Bůh chtěl postaviti na takovou životní dráhu, na které by mohlo dozrati tak vzácné ovoce!“

Tak se tedy vyslovil o malém Dominikovi p. kaplan z Murialdova.

III.

Dominik přistupuje poprvé ku sv. přijímání. Jeho příprava. Skroušenost a učiněné předsevzetí.

Malý Dominik byl už úplně připravený, aby ho již mohli připustiti ku sv. přijímání. Katechismus již celý uměl z paměti. Měl jistou i jasnou vědomost o svatých svátostech a hořel tužbou požití svátost oltářní. Jen jeho věk činil potíže. V tom okolí totiž panovala obyčej, že dítky mohly přistoupiti k sv. přijímání až ve dvanácti letech. Malý Dominik měl však teprve 7 roků. Mimo to byl tak malého vzrůstu, že vypadal ještě

mladším, než jakým skutečně byl, proto nevěděl pan kaplan, má-li ho připustiti k sv. přijímání čili ne? Z té příčiny obrátil se p. kaplan o radu k jiným kněžím. Když pak tito uvážili dosavadní naučené i ustálené vědomosti malého hochy i jeho vřelou tužbu míti účast na nebeské hostině, dali mu dovolení.

Kdo by dovedl vypsati nebeskou radost tohoto malého dítky, když uslyšelo onu radostnou zvěst. Pospíšiv si domů celý oduševněný vyprávěl o svém štěstí. Z části se modlil, z části zase četl. Před začátkem sv. mše i po jejím zakončení, dlouho býval v kostele a bývalo na něm vídati, jako by jeho duše s anděli obcovala. V předvečer svého prvního svatého přijímání přistoupil ku své drahé matičce a hovořil k ní: „Milá matičko, zítra půjdu ku sv. přijímání, odpusť mi proto všechna má pohoršení, která jsem dal, slibuji, že se polepším, ve škole budu pozorným, budu zároveň poslušným i učenlivým.“ Toto praviv byl dojat až k pláči. I matka jeho, kteréž vždy byl jen potěšením, tolik byla dojatá, že jen s velkou námahou mohla potlačiti své pohnutí. „Buď spokojený, můj milý synáčku“ — pravila mu — „všecko ti odpouštím. Modli se k Pánu Bohu, bys jen zůstal vždy dobrým; modli se za svého drahého otce, též i za mne!“

V den prvního přijímání, vstal malý Dominik časně ráno, oblékl se do svých nejkrásnějších šatů a odešel do kostela. Ten však byl ještě zavřený. Klekl si tedy — jak vždy činíval — na schody chrámové a modlil se, dokud nepřišly druhé děti, a neotevřeli kostelní dveře. Vyzpovídání dítek, příprava ku sv. přijímání, sv. přijímání a díkůčinění trvalo skoro pět hodin. Malý Dominik první přišel do chrámu a poslední odcházel. V tu dobu nevěděl, je-li v nebi či na zemi.

Den tohoto dne byl počátkem — anebo lépe řečeno — pokračováním života, z jakého si může vzít příklad každý křesťan. Ještě po letech vyprávěl-li o svém prvním sv. přijímání, tvář zářila štěstím a radostí. „Ah“, — pravíval — „to byl můj nejkrásnější den mého života!“

Do jedné své knížečky modlitební — kterou velmi chránil, neukázal ji ani svým druhům — napsal si více předsevzetí a tato pak často si čítával. Tato knížečka dostala se mi do rukou, proto několik těchto předsevzetí napíši vám v původní prostotě.

„Má předsevzetí a dobré úmysly, kteréž jsem já, Dominik Savio, učinil r. 1849. při prvním sv. přijímání v sedmém roce svého života:

1. Často použiju svátosti pokání a jenom

tehdy přistoupím ku sv. přijímání, kdy mi to dovolí duchovní otec.

2. Neděle a svátky budu světití.

3. Nech jsou mými přáteli: Ježíš a Maria.

4. Raději ať zemru, než abych měl hřešiti!"

Tyto dobré úmysly, které — jak jsem vzpomenu — často si čítával, byly jemu vůdčími hvězdami ve všem jeho počínání až do konce jeho života.

Nejsou-li mezi čtenáři této knížečky takoví, kteří ještě nebyli u prvního sv. přijímání, nuže, pak těmto co nejvřeleji doporučuji, by si Dominika Savia vzali za vzor. Kolik jen mám důvěry i schopností, doporučím rodičům: otcům drahým i matkám milným i všem těm, kteří mají vliv na mládež, aby tomuto svatému úkonu: prvnímu svatému přijímání, přivlastňovali tu největší důležitost. Buďte ubezpečeni, že dobře vykonané první svaté přijímání vystaví mravní základ na celý život; skutečně málo by se našlo takových, kteří, jestliže skutečně dobře vykonali první své sv. přijímání, vedli by hříšný život a nikoliv život nábožný a mravný. Oproti tomuto najde se tisíce a tisíce dítek lehkomyslných, které jsou rodičům i vychovatelům jen na zármutek a trápení. Hledáme-li však příčiny i kořen toho zla i této nehody, můžeme se přesvědčiti, že takovéto zlé chování

pochází skoro vždy z nedostatečné a leda-
bylé přípravy na prvé sv. přijímání. Lepší
je odročiti prvé sv. přijímání aneb vůbec
dítě nepřipustiti než špatně je vykonat, což
— jak jsem podotknul — má nepopíratelný
vliv a význam i pro budoucí život.

IV.

Dominik chodí do školy v obci Castelnuevo
d'Asti. Povznášející výstup. Moudrá od-
pověď na zlou radu.

Když již malý Dominik byl vychodil ně-
kolik nižších tříd, aby se mohl dále vzdě-
lávat, byl přinucen jíti do jiné školy, kde
by se mohl více naučiti než ve škole na
vsi. Toto bylo přáním jeho rodičů, ano i
jeho tužbou. Ale jak mají provésti svůj úmysl,
nemají-li k tomu potřebných hmotných pro-
středků? Dobrý Bůh, nejvyšší Pán všeho,
zajisté se postará, aby malý hoch došel v ži-
votě toho postavení, které jemu sám určil.

„Kdybych byl ptáčkem“, — hovořival
někdy Dominik — „každé ráno i po obědě
zaletěl bych do Castelnueva a tam bych
chodil do školy!“

Jeho vroucí tužba dále se učití přemohla
všechny překážky; odhodlal se choditi do
obecné školy, ač právě tato byla asi 4 kilo-
metry vzdálená. Bylo vídati malého 10letého

hochá, jak koná cestu každého dne asi 16 kilometrů jda do školy a zpět.

Ať duje silný vítr, ať slunko praží, ať je cesta rozblácená a čas deštivý, to vše nepřekáží malému vědychtivci by s odvahou snášel všechny nepříjemnosti a neleká se žádné překážky; ví, že jen tak je poslušen svých rodičů, že si dobude moudrosti dosáhnouti blahoslavenství a to jemu pak dostačí, by všechny svízele a nepříjemnosti snášel statečně.

Když jednoho dne za parného léta po obědě asi o 2. hodině šel do školy, připojila se k němu starší žena. Tato by zalichotila trochu malému žákovi, oslovila jej takto: „Nebojíš se, ty maličký, samotný chodit touto pustou cestou?“

„Nejsem samotný“ — odpovídal maličký — „mám anděla strážného, kterýž mě provází a chrání při všech mojích krocích.“

„Ale tato dlouhá cesta při takovém vedru je přece jen velmi obtížnou, obzvláště vykonáváš-li ji čtyřikrát denně!“

„Nic není tak těžké a únavné, pracuje-li člověk takovému pánu, který dobře platí!“

„A kdo je ten pán?“

„Ten pán jest náš Otec nebeský, dobrý to Bůh, který odmění nám i pohár vody, podaný ze srdce!“

Tento povznášející výjev ona žena vypravovala svým známým a svá slova takto zakončila: „Dítě, které v tak útlém věku s takovými vážnými myšlenkami se zabírá, stane se jistě proslulým mužem, dosáhne-li své pravé životní dráhy.“

Po čas školní docházky duše malého žáka mnohokráte byla v nebezpečích zahynouti vinou spolužáků.

V letních parných dnech totiž mnohé dítky se koupávají v řekách, potocích. Ale jestliže více nahých dětí se koupá na otevřeném, neohraženém místě, nebezpečí je dvojnásobné. Jedno hrozí tělesnému životu: oplakali se již mnozí z takových dítek, ba i dospělých lidí, kteříž ve vlnách řek či jezer našli svou předčasnou smrt. Ale ještě větší nebezpečí hrozí duším. Kolik dítek ztratilo svou nevinnost, tím že se se zlými druhy šli koupat na takováto místa!

Tak se též chodíval koupati větší počet spolužáků Dominikových. Nebylo jim dosti na tom, že oni sami se chodívali koupati, chtěli svéstí též i malého Dominika: a skutečně jednou se jim to podařilo. Když pak ho později kdosi upozornil, že zle učinil, malý žáček se velmi zarmoutil. Vícekrát již mu nemohli namluviti, by se s nimi šel koupati; ba ještě více plakával pro nebezpečí, do kterého uvrhoval duši i tělo své. Jeho

dva dotěrní druzi rádi přece by ho jen byli chtěli svést, by se s nimi šel koupat.

„Dominiku, nechtěl bys se zúčastniti jednoho závodu?“

„Jakého závodu?“

„V plavání o závōd.“

„Ne, toho se nezúčastním, neumím plavati a snadno bych se mohl utopiti.“

„Pojď jen; voda je nyní velmi příjemná. Koupá-li se člověk, nepocituje ani tak vedra, dostává lepší chuť k jídlu, takže i tělesné zdraví se zlepšuje.“

„Já bych se však lehko mohl utopiti.“

„Ale tak nemluv; neboj se ničeho, my tě naučíme plovati: zprvu nás jen budeš pozorovati, pak dělej tak, jak my. Uvidíš, že plaveme ve vodě jako ryba, uvidíš též, jak umíme skákati do vody!“

„Nuž dobře, ale není to hříchem vystavovat svůj život takovému nebezpečí?“

„Jak by, vždyť tam chodí téměř každý!“

„Proto však, že tam chodívá každý, nepřestává býti hřích hříchem.“

„Kdybys však nechtěl se koupati, můžeš aspoň se dívati na ostatní!“

„Dosti toho; přivádíte mě do rozpaku, takže nevím ani, co bych vám měl odpovídati.“

„Jen pojď, věř nám, že to není nic zlého,

my sami chrániti tě budeme před každým nebezpečím!"

„Dříve však, než bych s vámi šel, požádám svou matičku o dovolení. Dovolí-li mi, tedy půjdu s vámi, jinak bych raději s vámi nešel!"

„Mlč, ty troubelo, a chraň se říci o tom tvé matce, vždyť ta by tě zajisté nepustila, ba snad by ještě požalovala i naším rodičům, a tito potom by nám schladili vedro svižným prutem."

„Tak tedy! Když mě nepustí matka se koupati, je to důkazem, že tato věc není dobrá a protože ani s vámi nepůjdu. Chcete-li bych vám pověděl pravdu, tak vězte, že jen jednou jsem se dal od vás oklamati a šel jsem s vámi, ale vícekrát to již neučiním. Neboť na takovýchto místech člověk je vždy vystavený nebezpečenství a to dvojímu: buď se utopí, aneb Pána Boha uráží. Více mi o plování nemluvte. Když si toho nepřejí vaši rodičové, nečiňte to už ani vy, neboť Bůh tresce ty děti, které činí něco proti vůli otce neb matky."

Touto moudrou odpovědí, kterouž malý Dominik dal svým zlým rádcům, předešel velkému nebezpečí. Kdyby se byl poddal, snad by byl utratil vzácný poklad, svou nevinnost, jako nám to dokazují tisíce a tisíce smutných příkladův.

V.

Jeho chování se ve škole v obci Castelnovo d'Asti. Slova jeho učitele.

Dokud malý Dominik chodil do této školy, naučil se i tomu, jak se má chovati ke svým spolužákům. Jestli viděl, že některý z jeho spolužáků ve škole je pozorný, uctivý, úlohám se vždy pilně naučí, domácí úlohy si vždy pozorně vypracuje a učitel jej pochválil, takovýto spolužák byl vždy jemu dobrým přítelem. Ale který jeho spolužák byl lehkomyslný, lenivý v konání svých povinností, o druhých zle mluvil, anebo klel, takovému se vyhýbal jako morové ráně. Nesnášenlivých spolužáků jen pozdravil, a když mohl, se jim tu a tam zavděčil, ale do bližšího styku, ve přátelství s těmito nevstupoval.

Chování malého Dominika, jaké ve škole v Castelnově jevil, může sloužiti za následování hodný příklad každému žákovi, kterýž chce prospívati jak ve vědomostech, tak i ve zbožností.

O malém Dominikovi napsal jeho bývalý učitel Don Alexander, následující povšimnutí hodný úsudek:

„S největší radostí podávám vzpomínku svou na Dominika Savia, který za krátký čas získal si mou plnou náklonnost tak, že jsem si jej zamiloval opravdovou otcovskou

něžností. Upřímně povím svůj úsudek, neboť na jeho snaživost i na jeho způsobilost pamatuji se jasně, věrně i důkladně.“

„O jeho náboženském chování nemohu říci mnoho, neb pro velkou vzdálenost od svého domova byl osvobozený vstoupiti do kongregace školáků. Kdyby byl býval členem kongregace, zajisté by byl v nábožnosti sloužil za skvělý příklad všem ostatním.“

„Tento hoch, když vychodil v Murialdově první třídě 21. července r. 1852, snažil se, aby byl přijat do mé druhé třídy, čehož dosáhl v den svátku sv. Aloise. Těla byl slabého, vzezření vážného a krotkého, spojeného s laskavostí. Ducha vždy byl tichého, a duševní klid neztratil nikdy. Jeho chování ve škole, mimo školu, v kostele, — všude — kdekoli jen ho zasáhlo bdělé oko vychovatelovo, bylo vždy bezvadné působící nesmazatelným dojmem na každého. Toto můžeme pokládati pro učitele za řídké zadostiučnění za soužení a námahy, jaké jest učiteli snášeti — a to často bez výsledku — při zušlechťování některých bezcitných žáků. Proto směle mohu říci, že on nejen dle jména (Savio = moudrý), nýbrž skutečně moudrým se ukazoval jak v práci, zbožnosti a v jednání u spolužáků, tak ve všem svém počínání. Počna od prvního dne vstupu do školy až

do konce školního roku a ve čtyřměsíčních¹⁾ školních prázdninách ve vědách učinil mimořádné pokroky. Ve škole byl vždy prvním ze všech, získal si zásluhy i odměny, a to skoro ve všech předmětech. Tento šťastný výsledek ve škole nemožno jen připisovati jeho neobyčejným vlohám, jakými byl od Boha obdařen, nýbrž nutno připsati i jeho snaživosti v učení, jeho ctnostem a mravností.“

„Obzvláště obdivuhodná jest jeho píle, s jakou plnil i nejmenší povinnosti křesťanského žáka, jeho zvláštní stálost a vytrvalost v návštěvě školní.“

„Vzdor svému chatrnému zdraví chodě do školy urazil denně čtyřikráte čtyřkilometrovou cestu. V deštivém počasí, po čas zimy v sněhových chumelenicích, konal tuto cestu s podivuhodnou spokojeností a s veselou tváří; opravdu mu to přiznávám za velkou zásluhu. A poněvadž tento milý a hodný žák během školního roku (1852—53) ochořel a jelikož jeho rodiče často měnili svůj pobyt, žel Bohu, dále tohoto mi tak milého žáka nebylo mně dopřáno vyučovati. V něm skládané krásné naděje začaly se pomalu rozplývati tou měrou, kterou rostla starost a obava o jeho chabé zdraví, a strach před

¹⁾ V Itálii hlavní školní prázdniny trvají čtyři měsíce.

tím, že pro jeho chatrné zdraví a pro chudobu rodičů bude nucen zanechat studií."

„Brzo potom tím větší radost jsem pocítil, když jsem uslyšel, že byl přijat do oratoria sv. Františka Saleského, kdež potom jeho tak řídké vlohy a zářící zbožnost mohly se úplně rozvíjet a se zdokonalovat." — Tolik vypráví o Dominiku Saviovi jeho učitel.

VI.

Dominik chodí do školy v Mondoniově.
Trpělivě snáší těžké obvinění.

Tak se zdá, jako by božská Prozřetelnost zavčas chtěla dáti na vědomí tomuto hošíkovi, že tato země, na kteréž svůj pobyt měníme, je skutečně slzavým údolím anebo snad chtěla to tak uspořádati, že tomuto hošíkovi jen proto dala přebývat v několika obcích, by toto zvláštní zrcadlo ctností co nejvíce bylo poznáno?

Koncem r. 1852. rodičové malého Dominika přestěhovali se z obce Murialdo do jedné menší vsi při Castelnuevo jménem Mondonio. Tu malý Dominik dále vedl život dle svého způsobu jako za pobytu v obci Murialdo i v Castelnuevo. Zase můžeme opakovat jen to, co o něm už napsali jeho dřívější učitelé. Tak zřetelně se vyslovil Don Cugliero, jehož žákem se stal.

Vzpomenu jen několik zvláštních událostí, ostatní vynechám, abych se neopakoval.

„Mohu říci o malém Dominikovi“, — píše Don Cugliero — „že za celých dvanáct let mého učitelování, neměl jsem nikdy takového žáka, který by ve zbožnosti byl mohl závoditi ze Saviem. Ačkoliv Dominik byl dle let mladý, přece smýšlel jako dospělý muž.“

„Jeho milé chování, vytrvalá píle v učení, získala mu náklonnost jeho učitelů a učinila ho miláčkem spolužáků. Když jsem ho v kostele pozoroval, vždy jsem byl naplněn skutečným obdivem, že v dítěti tak útlého věku nacházím tak horlivou zbožnost. Nejednou jsem si pomyslíl: Ejhle, toto je ta nevinná duše, před kterou je otevřený ráj s jeho radostmi a kterýž v myšlenkách mezi anděli je.“

O jeho pěkných vlastnostech píše též učitel toto:

„Jednoho dne kterýsi můj žák dopustil se takového přestupku, pro kterýž jsem ho měl potrestati vyloučením, ze školy. Provinilci předešli trestu, odebrali se k učiteli a — jako se už před tím smluvili — všechnu vinu svalili na dobrého Dominika. Byl jsem mínění, že Dominik se takového přestupku nemohl dopustiti, ale žalobníci tak obratně přednesli svou žalobu, že jsem konečně tomuto tvrzení uvěřil.“

Tím rozhněván vstoupil jsem do třídy a když pak jsem provinilcům všeobecně do duše promluvil, obrátil jsem se potom k Salviovi a takto jsem k němu mluvil: „Bylo ti třeba spáchat tento hřích? Nezasloužil bys' bych tě vyloučil ze školy? Máš štěstí, že se to přihodilo poprvé, hled' však, bys' v budoucnosti něčeho podobného se nedopustil!“ Dominikovi bylo by postačilo jen jedno ospravedlňující slovo a hned by vyšla na jevo jeho nevinnost. Ale on mlčel se sklopenou hlavou, a jakoby právem se mu dostalo pokárání, netroufal si proto ani očí pozdvihnouti.“

„Ale spravedlivý Bůh odměňuje nevinné. Na druhý den skuteční vinníci byli nalezeni, a tak vyšla na jevo i Dominikova nevinnost. Celý skormoucený, že jsem nespravedlivě pokáral zdánlivého vinníka, zavolał jsem si ho k sobě a otázal jsem se ho: „Proč jsi hned neřekl, že jsi nevinný?“ Dominik mi však odpověděl: „Proto, neboť skutečný provinilec již vícekrát se dopouštěl toho hříchu, proto by byl snad býval vyloučen ze školy, co mně se týká, měl jsem naději na odpuštění, vždyť to byl můj první přečin, pro který mne udali a potom jsem si vzpomněl na božského Spasitele, kterého též nevinně obžalovali.“

„Umlkl jsem, ale každý se podiví trpěli-

vosti Saviově, který za zlé dobrým splácel a byl odhodlán podstoupiti i těžký trest ve prospěch svého žalobce.“

Don Cugliero takový úsudek pronesl o Dominiku Saviovi.

VII.

První setkání Dona Bosca s Dominikem.
Vzpomenutí hodné výjevy při tomto setkání.

Co nyní budu vyprávěti, to již mohu obšírněji podati i s příslušnými okolnostmi, neb skoro všechno se stalo v mé přítomnosti neb jiných dětí, jejichž vzpomínky se shodují. Stalo se, že (z hora) vzpomenutý Don Cugliero navštívil mne v záležitosti toho svého žáka, kteréhož považoval pro zbožnost za hodna zvláštní pozorností. „Zde ve vašem ústavě“, — pravil mi — „najdou se též dítky v tom věku jako on, ale sotva by se našlo jedno, které by ho ve ctnostech převýšilo. Zkuste ho, a najdete v něm druhého svatého Aloise.“ Smluvili jsme se tedy na tom, že na svátek sv. Růžence pošle vzpomenuté dítě do Murialdova, — nebo obyčejně tam tento svátek trávívám i s dítkami svého ústavu, by užily trochu venkovského vzduchu, a abychom zároveň vykonali devítidenní pobožnost s následujícím svátkem sv. Růžence.

Časně z rána — v prvý pondělek měsíce října — vidím, že přichází ke mně jakési dítě provázené svým otcem, a žádá si se mnou mluvit. Usmívající se tvář, zevnějšek celkem slušný mě upoutaly.

„Kdo jsi,“ — ptám se ho — „a odkud přicházíš?“

„Jsem Dominik Savio,“ — odpovídal — „o kterémž vám můj učitel Don Cugliero vyprávěl, že přijdu z Mondonia.“

Potom jsem ho odvedl od otce poněkud dále a při rozhovoru o jeho dosavadním učení, životě, zkrátka druh druhu jsme se úplně zdůvěřili: já jemu, on mě.

Poznal jsem v tomto dítěti duši úplně dle vůle božského Srdce a nemálo jsem se pozastavil nad účinky, jaké milost boží již v tomto věku způsobila.

Po dosti dlouhém rozhovoru i důvěrném styku dříve než jsem zavolal jeho otce, takto pravil ke mně:

„Nuž tedy, co myslíte? Vezmete mě s sebou do Turina a dovolíte mi tam studovati?“

„Ach, zdá se mi, že tato látka bude dobrá!“

„K čemu má sloužiti tato látka?“

„Jest to dar Pánu Bohu na krásné šaty.“

„Já jsem tedy látkou, a vy jste krejčím. Vezměte mě tedy s sebou a zhotovte ze mně pěkné šaty pro Pána!“

„Obávám se však, že tvému útlému tělu přílišné učení bude škoditi.“

„Oh, toho se neobávejte! Dobrý Bůh dává mi do nynějška milosti i zdraví, proto pomůže mi On i budoucně!“

„A když skončíš latinské školy, co zamýšlíš potom činiti?“

„Dá-li mi Bůh dostatečné milosti, toužebně bych si přál, vstoupiti do stavu kněžského.“

„Dobře. Nyní bych tě chtěl zkusiti, máš-li dostatečné vlohy k učení. Vezmi tuto knihu, a nauč se nazpaměť tuto stránku, zítra ráno přijdeš ku mně a předneseš mi uloženou úlohu.“

Toto praviv dovolil jsem mu, by si s ostatními dětmi pohrál, a potom jsem se dal do řeči s jeho otcem. Sotva přešlo několik minut, Dominik přijde ke mně, usmívaje se řekne: „Chtěl-li by jste, mohl bych odříkati už nyní uloženou mi stranu“. Vezmu tedy knížku do rukou a překvapen poznávám, že nejen, že se naučil do slova poznačené stránce, ale že též porozuměl i obsahu.

„Velmi dobře,“ — řekl jsem mu, — „úloze jsi se velmi brzy naučil a hned ti dávám odpověď: Ano, vezmu si tě mezi své dítky; od této chvíle pros i ty milého Boha, by nám byl na pomoc, tobě i mně, by jsme tím mohli splniti jeho svatou vůli!“

Malý Dominik nevěděl, jak má ukázati

svou vděčnost i spokojenost, chytl mě za ruku, stiskl ji vícekrátě ji políbiv, konečně pak takto promluvil: „Doufám, že se budu tak chovati, byste nikdy proti mně neměl ani té nejmenší stížnosti!“

VIII.

Dominik je přijat do ústavu sv. Františka Saleského. Jeho způsob života v prvním týdnu.

Je vlastní nestálému věku mladickému, že své ideály i tužby velmi často měnívá. A právě proto se zřídka stává u dnešní mládeže, že by delší čas na svém ideálu lpěla, dnes něco hájí, zítra však jest hotova téhož se zříci. Některé ctnosti oddává se dnes hrdinsky až do nejvyššího stupně, zítra však činí pravý opak toho. Nemá-li tedy někoho, kdo by ho vychovával, pak jeho výchova, kteráž za daných okolností mohla skvěle skončiti — mnohdykrátě velmi zle dopadne.

Však s malým Dominikem nebylo tomu tak. Všechny ctnosti, kteréž jsme viděli v něm se rozvíjeti v jednotlivých dobách jeho života, vidíme vzrůstati i nyní až podivuhodně, a to stejným způsobem bez toho, že by jedna druhé překážela.

Vstoupiv do ústavu, přišel do mé světnice, by se — jak pravil — úplně odevzdal svým představeným. Svou pozornost upřel na jednu

tabulku, na kteréž byla tak často vzpomínaná slova sv. Frant. Saleského: „Da mihi animas cetera tolle!“ („Dej mi duše a ostatní vše vem.“) Přečetl si toto pozorně, i přál jsem si tedy zvěděti, porozuměl-li smyslu těchto slov, i vyzval jsem ho (vlastně jsem mu pomohl přeložiti tuto větu), by vysvětlil smysl. Chvilí rozmýšlel, pak pravil: „Porozuměl jsem, co znamenají tato slova; není tu řeč o penězích, nýbrž o spáse duší: myslím, že jsem porozuměl; doufám, že i má duše se zúčastní této práce.“

Způsob jeho žití v ústavě byl zpočátku docela obyčejný, nebylo na něm pozorovati ničeho zvláštního; přidržel se všech domácích pravidel a učil se horlivě. S ochotou vykonával všechny své povinnosti, a se zvláštní radostí poslouchal kázání. Hluboko si vštípil do srdce, že slovo Boží jest vlastně vůdčí cestou do nebe a proto každou dobrou myšlenku, kterou v kázání uslyšel, považoval za výstražný hlas, kterého nikdy nezapoměl.

Každý nábožný rozhovor, každá hodina katechismu, každé sebedelší kázání činily jemu radost. Uslyšel-li něco, čemu neporozuměl, nikdy neopomněl se optati na vysvětlení. Tím hlavně položil základ ku svému příkladnému životu, tomu stálému postupu v ctnostech, že sotva by se našel někdo, kdo by ho v tomto předčil.

Aby se mohl naučiti domácím pravidlům a pořádku v ústavě, s největší uctivostí i skromností šel k některému představenému a vyptával se ho o radu a aby ho laskavě napomenuli, kdykoliv by na něm zpozorovali, že jedno neb druhé domácí pravidlo nezachovává, anebo kdyby zanedbával své povinnosti.

Právě tak chvályhodné bylo jeho chování vůči druhům. Který spolužák byl lenivý v učení, v konání povinností, nepozorný a roztržitý, tomu se vyhýbal. Ale který chovanec byl příkladným ve všem, s tím se spřátelil ihned.

Když už se blížil svátek Neposkvrněného Početí, ředitel ústavu každý večer promluvil k chovancům několik povzbuzujících slov, by každý svým způsobem se snažil zasvětit tento svátek, aby prosili Matku Boží o ty milosti, které jsou potřebny každému zvlášť.

Roku 1854 ho celý svět křesťanský jásal radostí, že Řím vyhlásil Neposkvrněné Početí za článek víry. Též i v našem ústavě, pokud tomu poměry dovozovaly, vykonali jsme všechno, bychom z tohoto svátku co nejvíce získali na duševní prospěch svých chovanců.

Savio byl též jedním z těch, které oduševňovala tužba, by zvláštním způsobem zasvětili tento svátek. Naznačil si devatero různých mravních cvičení; k vůli těmto si umínil, že

po čas devítidenní pobožnosti před svátkem pocvičí se ve ctnostech, proto na každý den si vylosoval jednu a v této pak obzvláště se cvičil. S mimořádnou horlivostí chystal se ku sv. zpovědi a přistoupil pak k svátostem co s nejvíce sebranou myslí.

Osmého prosince k večeru, když už se skončily obřady církevní, na radu svého duchovního otce padl Dominik na kolena před oltářem Mariánským a obnovil slib, učiněný při prvním sv. přijímání. Potom pak několikráte se modlil: „Ó Maria, Tobě chci darovati své srdce! Učiň, bych tebe vždy následoval! Ježíši, Maria, buďte vždy mými přáteli. Raději nech zemru, nežli bych upadl do neštěstí a dopustil se jen jediného hříchu!“

Když si takto Marii vyvolil za svou ochránkyni, jeho chování tak ctnostným i příkladným se mi zdálo, že od té doby jsem si pořizoval poznámky, bych ničeho nezapomněl.

IX.

Jeho pokroky v latinské řeči. Chování jeho ve škole. Zabrání rvačce. Vyhne nebezpečí.

Počátky a pravidla řeči latinské si byl osvojil již v Mondonio. Proto v krátkém čase, — se zřetelem na jeho mimořádné a neobyčejné nadání — se dostal do čtvrté třídy. V této třídě učil jej přívětivý a milý

profesor Josef Bonzanino. Tento o něm vyprávěl, že se nepamatuje, že by měl dosud tak pozorného a ochotného žáka, jakým byl Dominik Savio. Ve všem vynikal a mohl sloužiti za vzor. V obleku, česání míjel vše, co by bylo nápadné i při svých chudých poměrech vždy přicházel do školy vkusně oblečený, pročež spolužáci i z vyšších kruhů a bohatých měšťanských rodin rádi s ním se přátelili, nejen pro jeho nábožnost a schopnosti, ale i pro zdvořilé a milé chování. Našel-li se mezi žáky některý mluvka nebo nepozora, bylo jen třeba ho posaditi k Dominikovi. Dominik pak se vynasnažoval rozumným způsobem, by ho naučil patřičné slušnosti i pozornosti.

Během toho roku život Dominikův se už tak utvářel, že jest to přímo hrdinství a sotva uvěřitelné v jeho mladém věku. Mezi dvěma jeho spolužáky vypukla hádka, nesvár. Hádka se počala několika urážlivými slovy. Slovo za slovem a už si začali nadávati a to velmi urážlivě. Konečně se vyzvali vzájemně na souboj kameny.

Dominik slyšel tuto hádku, ale jak mohl tomu zabrániti když oba dva nepřátelé byli starší i silnější jeho? Chtěl jich odvrátiti rozumnými slovy od jejich úmyslu; vyprávěl jim, že pomsta protiví se zdravému rozumu i příkazům božím; napsal dopis jednomu i

druhému a vyhrožoval jim, že celou tuto věc oznámí profesorům i jejich rodičům, ale všechno bylo marné. Jejich mysle byly tak rozdrážděné, že všechna laskavá slova minula se účinku. Nácházeli se v nebezpečí, že se nejen na těle mohou těžce zraniti, ale uraziti tím i Boha. Z toho se Dominik velmi zarmoutil, i přemýšlel jakým způsobem by předešel zlu. Konečně uzrála v něm přesná myšlenka. Po přednášce počkal na oba svárlivce a naposled se odvážil k nim promluvit: „Jestliže tedy neodstoupíte od svého ďábelského úmyslu, prosím vás, přivole alespoň na jednu podmínku!“ — „Přivolíme,“ — odpovídali — „jestli nám ona podmínka však souboj nepřekazí.“

„To je lotr“, — povídá jeden z nich.

„Já zase se neuspokojím“ — křičel druhý — „dokud jeden z nás neodejde s hlavou rozbitou!“

Savio se zachvěl při těchto surových řečech; aby předešel ještě většímu zlu, mírnil svoji rozhořčenost a promluvil takto: „Podmínka, kterou zamýšlím vám položit, souboj nepřekazí.“

„Co je to tedy za podmínku?“

„Tu podmínku vám sdělím až na místě souboje.“

„Zajisté nás považuješ za blázny a všemožně chceš nám souboj překaziti!“

„Nežertuji s vámi, jen chci býti tam přítomný.“

„Snad nechceš tam někoho zavolati?“

„Vlastně bych měl tak učiniti, ale učiním jinak. Pojdme tedy, půjdu s vámi. Jen dostojte danému slovu.“

Přislíbili mu to: Šli tedy na určené místo. Tak se nenáviděli tito dva nepřátelé, že Saviovi jen s velkou námahou se podařilo překaziti, by se ještě na poměrně krátké cestě nepobili.

Když tedy došli na vyznačené místo, Savio učinil to, co žádný neočekával. Dovolil jim totiž, by se postavili proti sobě na jistou vzdálenost, každý držel v ruce asi pět kamenů, tehdy promluvil k nim Savio takto: „Prve než byste začali souboj, žádám vás, byste splnili podmínku.“ Jak toto pravil, vytáhl malý křížek, — který nosil na prsou — vyzdvihl jej do výše a pravil: „Chci, abyste oba dva upřeli své zraky na toto Umučení a potom hodte kamenem po mně a volejte hlasitě: „Ježíš Kristus nevinně trpěl i umřel a přece odpustil svým mučitelům, a já hříšný člověk chci ho urazit a pomstíti se tak nemilosrdně na mém protivníkovi.“

Jak to vypověděl, přistoupil k tomu nejrozhrořčenějšímu, klekl si před něj a prosil ho: „Nejprve naměř na mne, a tím největším kamenem uhoď mě do hlavy.“ Tento,

poněvadž nečekal takového návrhu, zachvěl se a pravil: „To se nestane nikdy! Nemám proti tobě ničeho a sám bych tě chránil, kdyby ti někdo chtěl ublížiti!“

Slyše to Dominik šel k druhému a totéž opakoval i jemu. Tento též přestrašený neočekávanou řečí zajikavě mu odpověděl, že jsou dobří přátelé a nikdy by se proti němu nedopustil něčeho podobného.

Na to tedy Dominik zvažněl a pohnutým hlasem pravil: „Jakže? Každý z vás jest rozhodný vydati se v nebezpečí pro tak směšnou urážku, kterou jste si v nerozmyslnosti způsobili, nechcete si odpustiti, byste si zachránili duši, kterouž Vykupitel svou vlastní krví vykoupil, a kterou vy právě tímto hříchem uvrhujete do zatracení?“ To vypověděl, umlkl a dále držel ve chvějící se ruce vyzdvížený kříž.

Oba dva odpůrcové, vidouce takovou lásku a odhodlanost přemožení se poddali. „V té chvíli“, — vyprávěl mi jeden z nich — „úplně jsem strnul, až mráz pronikl celé mé tělo, že takový dobrý přítel Savio byl přinucen uchytiti se toho nejposlednějšího prostředku, by tak překazil náš bezbožný plán. A jelikož alespoň poněkud chtěl jsem se mu zavděčiti, odpustil jsem ze srdce svému protivníku, zároveň jsem poprosil Savia, by mi poradil o dobrém duchovním

otci, kterému bych se mohl vyzpovídati ze svých hříchů. Později potom jsem se usmířil s Pánem Bohem.“

Toto je skutečně následování hodný příklad pro každého křesťanského jinocha, který v srdci svém přechovává nenávist i pomstychtivé myšlenky proti svému bližnímu.

Co při této události laskavost Dominikovu a jeho chování ukazuje v nejkrásnějším světle je, že Savio o této příhodě mlčel. A nebyla by ani veřejnost o ní zvéděla, kdyby sami účastníci nebyli o tom vyprávěli.

Choditi ze vsi do většího města a odtud nazpět, bylo by bývalo pro mnohé dítky příležitostí k hříchu, ale Dominikovi to bylo opravdu příležitostí cvičiti se ve ctnostech. Nařízení svých představených plnil co nej-svědomitěji, natož aby svou pozornost jen na chvíli byl obrátil na takové věci, na něž pohled by byl mohl přivést křesťanského jinocha v nebezpečí upadnouti do hříchu. Který jeho spolužák prohlížel výkladní skříně, svévolně skákal po ulicích, házel kamením anebo chodil na zakázaná místa, toho se stranil. Kteréhosi dne zvali jej na procházku bez dovolení, jindy zase chtěli mu namluviti, by nešel do školy, nýbrž aby jinam si zašli, tu jim dal vždy zápornou odpověď. „Nejmilejší mi je“ — pravil — „když vykonávám své povinnosti, chcete-li tedy býti mými

přáteli, tak mě raději povzbuzujte, bych své povinnosti svědomitě plnil a ne zanedbával.“ Neméně nebezpečným pro Dominika bylo, že několik jeho přátel tak dlouho ho přemlouvalo, až by jim byl skoro padl do jejich nástrah. Už jim jednou slíbil, že půjde s nimi někdy za školu, ale pak se vzpamatoval, mrzelo ho to, že by se dal tak svést ku zlu, proto svým falešným rádcům pravil toto: „Milí přátelé, povinnost má mě volá do školy, tedy půjdu; jestliže jsme se chtěli dopustiti něčeho takového, co se nelíbí ani Bohu ani našim představeným, tedy lituji, že jsem vás chtěl uposlechnouti; přijdete-li zase ke mně s takovými záměry, pak raději přetrhneme přátelství.“ — Tito uznali důvody Dominikovy, šli s ním do školy a vícekrát se neopovažovali zdržovati Dominika od povinností. Za odměnu, jako jednomu z nejlepších, bylo mu dovoleno postoupiti do vyšší třídy. Poněvadž však začátkem následujícího školního roku zdraví jeho valně se seslabilo, rozhodli představení, by onen rok soukromě doma studoval. Takto v učení více se mohl šetřiti, odpočinku si dopřáti a tím se též zotavovati.

Když jeho zdravotní stav během roku zdánlivě se zlepšil, v následujícím roku skončil třídu retorickou, za vedení výtečného profesora dra Mattea Picca. Tento jakožto ře-

ditel školy vícekrát slyšel o krásných vlastnostech Dominikových, milerád jej přijal do své školy a to bezplatně; tak se dostal Dominik do jedné z nejznamenitějších škol v Turině.

X.

Dominik má úmysl státi se svatým.

Dominik ztrávil v ústavě šest měsíců, když jedenkrát vyslechl kázání, jak snadně možno státi se svatým. Slova kazatelova mocně působila na Dominika obzvláště tato tři: 1. Svatou vůlí dobrého Boha jest, bychom se stali svatými. 2. Svatými se můžeme snadno státi. 3. Kdo se stane svatým, toho očekává v nebi velká odměna. Toto kázání bylo jako pochodeň, která rozplamenila celé srdce Dominíkovo. Po několik dnů — aniž dovedl udati příčinu — nebyl tak veselým, jako jindy. To bylo nápadným jeho spolužákům, později i mně. Jelikož však jsem myslel, že tento stísněný duševní stav pochází snad z toho, že se mu v nemoci přitížilo, tázal jsem se ho po příčině, co mu je, „Nic mi není“ — odpovídal — „jen mám veliké starosti stran jisté záležitosti.“ „Co tím myslíš?“ — táži se. — „Chci říci to, že má duše si žádá a povzbuzuje mne k tomu, bych se stal svatým; do nynějška mě ani nenapadlo, že by tak snadno se mohl každý státi svatým;

nyní však, jelikož jsem při kázání slyšel, že svatost naší duše může se dobře snést i s veselostí, že i při svatém životě můžeme býti dobré mysle, tedy chci a musím se státí svatým; buďte proto té laskavosti a povězte mi jak mám počítí."

Pochválil jsem jeho dobrý úmysl, ale při tom jsem ho nabádal, by jen byl pokojný, neb jen klidná duše slyší a porozumí vnuknutí Božím. Jako prvou podmínku jsem mu radil, by byl vždy mírně veselým, potom by vytrvale a svědomitě plnil své školní povinnosti, ale i povinnosti křesťana — katolíka, při tom však že může míti účast i při hrách spolužáků.

Při kteréši příležitosti jsem mu řekl, že bych ho rád něčím obdaroval, co by mu bylo po vůli, nech si tedy vyvolí, co by si přál. „Přál bych si takový dar“ — praví — „by mě někdo vyučoval a ukázal mi, jak bych se mohl státí svatým. Celý a úplně chci se obětovati Bohu. Cítím též v sobě vřelou tužbu po svatosti, kdybych jí nedosáhl, ničím bych nebyl a nedosáhl bych ani spokojenosti. Dobrý Bůh chce, abych svatým byl i já si toho přeji státí se svatým!"

Jindy zase ředitel ústavu na důkaz blahovůle a náchylnosti k žákům, dovolil jim, by si každý napsal na kousek papíru přání svého srdce, on pak, že pokud bude možno,

všem vyhoví. Snadno si tedy představíme, jaké směšné a zvláštní žádosti ten a onen napsal. Savio jen toto napsal: „Má žádost je, byste chránili mou duši od všeho zla a tak mě vychovali svatým.“ Když jednou ve škole vysvětloval se význam jmen, optal se ředitel Dominika, ví-li, co znamená jeho jméno? Dominik odpověděl: „Dominik (Dominicus, Dominico — Dominici — Domino) což znamená jako „Pánovi“, patřím Pánovi, jsem Pánův. Chci tedy — a tak se to též musí státi — patřiti Pánovi, chci býti svatým; dokud nestanu se svatým, nemohu býti blaženým.“ Tato veliká touha státi se svatým nepocházela odtud, jakoby nebyl žil svatě i nyní, ale vyjevoval ji, proto, že chtěl přísně se zapíratí a celé hodiny chtěl ztráviti na modlitbách, což mu však ředitel ústavu zakázal, nebo takové cvičení sotva by se mohlo srovnati s mladistvým věkem Dominikovým obzvláště s jeho chabým zdravím i s dosti obtížným učením ve škole.

XI.

Jeho horlivost pro spásu duší..

První rada, které se Dominikovi dostalo, aby došel svatosti, byla: Získati duše Bohu. Nemůže býti záslužnější práce na světě jako spoluúčinkovati na záchraně nesmrtelných.

duší, pro které Ježíš Kristus vylil svou drahou krev až do poslední kapky. Dominik poznával důležitost této práce a bylo častěji od něho slyšati: „Kdybych mohl všechny své spoludruhy získati Bohu, ó, jak bych potom byl blažený!“ Nezanedbával ani jedné příležitosti, aby nebyl posloužil dobrou radou svým druhům, aneb by jich nebyl napomenul v řečech, jestliže něco vyprávěli a činili proti příkazům Božím. Nejvíce se mu přičilo vyslovování jména Božího nadarmo nebo neuctivě, kletba, zlořečení. Jestliže na ulici aneb vůbec jinde slyšel zlořečiti, klíti, v zármutku svěsil hlavu a s celou vroucností vyslovil toto krásné pozdravení: „Pochválen buď Ježíš Kristus.“ Jistý spolužák Dominikův jednou upozoroval, že na kterémsi náměstí smekl klobouk šeptaje si při tom několik slov i otázal se ho: „Co to činíš?“ „Neslyšels“ — odpovídal Dominik — „jak onen povozník tak neuctivě vyslovil jméno Boží? Kdyby to posloužilo věci, byl bych ho napomenul, ale obával jsem se, že tím více jej podráždím, aby hřešil dále, proto jsem sňal klobouk a sám sobě jsem si povídal: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ Podobně činím i jindy, bych alespoň částečně odčinil zneuctění svatého jména Ježíš.“ Tento spolužák obdivoval nábožné smýšlení Dominikovo, jeho duševní sílu, dokonce později často

vyprávěl tuto událost k duchovnímu povzbuzení svých spolužáků. Dominik jda kdys ze školy slyšel staršího člověka hrozně proklínati; velmi se ulekl, tiše ve svém srdci pozdravil Pána Boha a pak s nevinnou tváří přiblížil se ku klejícímu člověku a otázal se ho, zda-li by mu neukázal cestu k ústavu? Když tento klnoucí člověk uzřel andělskou tvář Dominikovu hněv ho popustil a celkem přátelsky odpovídal Dominikovi: „Škoda, milý hochu, nevím!“ „Ačkolivěk mi cestu ukázati nedovedete, přece alespoň jednu věc mohl byste mi k vůli učiniti!“ „Velmi rád“ — povídal onen zlořečící muž, — „jen pověz směle, v čem bych ti mohl posloužiti!“ Dominik přistoupil k němu blíže a tiše pošeptal mu tak, by to kolem jdoucí neslyšeli: „Učinil byste mi velkou radost, kdybyste ve svém hněvu jen taková slova vypouštěl z-úst, kterými byste neurážel jména Božího.“ „Věru máš pravdu,“ — pln údivu i obdivu pravil muž — „klíti je velký hřích, proto budu všemožně usilovati, bych nad tímto zlovykem zvítězil!“

Jindy zase, právě před bránou ústavu, jeden asi devítiletý hoch dohadoval se s jiným svým druhem a v této hádce vyslovil neuctivě jméno Ježíše Krista. Ačkoliv Dominik na tato slova vzplál spravedlivým hněvem, přece se mírnil, vstoupil mezi dohadující se,

aby jich utišil, obrátiv se při tom k tomu, který tak neuctivě vyslovil jméno Vykupitelovo, řekl mu: „Pojď se mnou, a stiš se!“ Laskavostí Dominikovou téměř přinucen šel s ním hoch. Dominik vzal hochu za ruku, zavedl ho do kostela, poklekl si s ním před oltář a toto mu pravil: „Pros Ježíše Krista, jehož jméno si zneuctil, by ti odpustil.“ Dítě ještě neumělo vzbuditi ve svém srdci pravou lítost. Dominik mu tedy pomohl. „Aby's Pánu Ježíši dal alespoň částečné zadostučinění za to, že jsi ho tak těžce urazil, smiř se s ním a řekni: „Pochválen buď Ježíš Kristus, pochváleno budiž jeho nejsvětější jméno!“

Z duchovní četby oblíbil si jmenovitě životopisy těch svatých, kteří zvláště na spásu a ochranu duší pracovali. Velmi rád se rozhovořil o misionářích, kteří v dalekých krajích s největším sebezapřením pracují na vykoupení a spásu duší, a jelikož na misie nemohl dávat žádné almužny, tedy alespoň jednou týdně obětoval sv. přijímání za misionáře.

Častěji jsem ho slyšel, (píše Don Bosco) jak si vzdychal: „V Anglii kolik duší očekává naši pomoc: jakmile vyrostu a bude mi možno, půjdu tam a vynasnažím se kázáním i dobrým příkladem získati je Bohu.“ Často litoval, jak mnozí lidé tak málo horli-

vostí mají vyučiti děti v pravdách náboženských. „Jakmile se stanu klerikem“ — doložil — „půjdu do své osady Mondonio, tam shromáždím dítky, budu je učiti katechismu, vyprávěti jim budu pěkné události, povzbuzující příklady a tak se všechny stanou nábožnými. Kolik dětí snad přijde k ztracení proto, že jich nikdo nevyučoval náboženství.“

Co Dominik vyprávěl, to i skutky do-
svědčoval: jak jen mu dovolil jeho mladý
věk i vědomosti, často sám konával v chrámě
křesťanská naučení. Našel-li někoho, který
byl úplným nevědomcem ve věcech nábo-
ženských, takového rád poučoval kdykoliv.
Při tomto jen jediný cíl měl před sebou,
aby jen s takovými mohl vyprávěti o věcech
duchovních a mohl tím dokázati, že každému
jest potřebné se starati o věčnou spásu, že
každý má co nejvíce chrániti duši svou od
věčné záhuby. Vyprávějícímu kdysi se svým
spolužákem příkladné události chtěl jeden
z přítomných posluchačů ze samé zlosti jeho
rozhovor překaziti. Na to mu Savio řekl:
„Nevíš, že duše mých soudruhů vykoupil
Ježíš Kristus svou vlastní krví? Nevíš, že
my všichni vespolek jsme bratří a tedy jako
bratři máme vzájemně milovati i své duše?
A potom, zdaž dobrý Bůh nepřikazuje, aby-
chom mu pomáhali zachraňovati duše od

věčného zatracení? Jestliže se mi podaří zachrániti jen jednu duši od věčné záhuby, tím jsem si pojistil své vlastní duševní spasení.“

I po čas krátkých prázdnin, které v kruhu svých rodičův trávil, pracoval horlivě na spáse duší. Každý obrázek, křížek, knížku, co dostal odměnou ve škole, odložil a tyto věci opatroval až do konce školního roku. Na konci roku před odchodem domů vyprosil si od představených podobné věci, aby jimi — jak pravíval — mohl způsobiti radost svým spoluhráčům v rodné vsi.

Sotva přišel domů, obstoupili ho větší i menší dítky, všechny se radující, že Dominik si s nimi zahraje. V příhodné chvíli jim potom rozdělil přinesené dárky; tímto způsobem hleděl upoutati pozornost malého zástupu jak při otázkách z katechismu a také vyprávěl-li jim o povinnostech.

Dověděl jsem se kdysi, jak Dominik nemálo času věnoval tomu, by svého spolužáka poučil. „Naučíš-li se pěkně se přezehnati“ — pravil jemu — „dostaneš ode mne pěkný medailonek a mimo to od některého duchovního otce ti vyprosím nějakou cennou knížku. Měl bych velkou radost z toho, viděl-li bych tě pěkně se přezehnati. Vyslovuje slova pravou rukou dotkni se nejprve čela, pak prsou, potom levého ramene, konečně pravého ramene, na konec

ruce slož a řekni „Amen.“ Dominik dával velký pozor na to, aby se dívky pěkně přezehnávaly, aby toto znamení spásy, svatý kříž, činily nábožně, a proto učil-li dívky se přezehnávat, sám také tak častěji činil, by tak dobrý příklad dal.

Dominik se neuspokojil jen tím, že všechny své povinnosti svědomitě plnil, ale mnoho též se věnoval svým dvěma mladším bratrům. Naučil je psát a čísti, vyučoval je katechismu a modlíval se s nimi ranní i večerní modlitbu. Ráno při odchodu z domu pokropil je svěcenou vodou, zkrátka hleděl je co nejvíce vésti k Bohu. Za svého pobytu doma nemarnil času touláním se, raději trávil čas u rodičů a v kruhu svých známých vyprávěje jim pěkné příklady, což tito rádi poslouchávali. Po čas prázdnin vždy denně navštěvoval v kostele svátost oltářní a velkou radost mu působilo, šel-li s ním též některý druh. Směle tedy můžeme říci, že Dominik nezameškal ani jedné příležitosti, by nevykonal skutek milosrdenství, nedal dobré rady aneb aby nepracoval na spáse duší lidských.

XII.

Milé případy. Jeho laskavé obcování
se spolužáky.

Dominik byl proniknut jedinou myšlenkou: získati duše pro Boha. Ve volných chvílích

byl vždy duší při společných hrách a pobaveních a cokoliv mluvil neb konal, měl při tom vždy před očima zdokonalení mravů jak své tak svých bližních. Nikdy nepřestoupil pravidla slušnosti v řeči a neskákal druhým do řeči. Když jeho společníci byli bez zájmu a zamlklí, hned přednesl některé sporné otázky z dějepisu, dal jim rozluštit příklady z počtů, vyprávěl zajímavé příběhy, události a byl nápomocen zahnati chmuru s tváře a tak rozveseliti mysli a zpříjemniti zábavu. Jest-li zpozoroval, že některý z jeho spoludruhů je špatné nálady, zamlklý, hned prohodil nějaký žert, veselou příhodu vyprávěl, čímž své společníky rozveselil a tak předešel hádkám a mrzutostem. Jeho veselost, živá letora činily ho příjemným i těm žákům, kteří jinak velmi málo dbali o náboženství; všichni se cítili šťastnými, mohli-li si s ním rozmlouvati a vděčně od něho přijali všechny dobré rady i napomenutí.

Kdysi se chtěl jeho druh obléci za maškaru. Dominikovi se to však nelíbilo, proto otázel se onoho spolužáka: „Pověz mi, cítil bys se šťastným, kdybys tak ve skutečnosti vypadal, za co se chceš převléci: dlouhý nos, na hlavě dva rohy a v takovém maškarním úboru?“ „To ne, takovým bych nechtěl býti, nebyla by to věru žádná radost!“ Hoch se zastyděl a vícekrát již s takovým návrhem

před Dominika nepředstoupil. Jednou v přestávce přistoupil ku hrajícím si dětem jakýsi neznámý muž. Obrátil se k jednomu z dětí a pustil se s ním do hovoru, mluvil při tom tak hlasitě, že ho mohli slyšet všichni okolostojící. Aby však děti přivábil k sobě, začal jim nejprve vyprávěti různé hlouposti, by se jen okolostojící tomu smáli. Později obklopily neznámého muže i ostatní děti poslouchající jeho řeči. Když už byl úplně obestoupen dětmi, začal přetrásati otázky týkající se náboženství vyprávěje při tom největší výmysly o náboženství, posmíval se svatým věcem a při tom nadával na kněze. Některé děti nemohly snést takových řečí bojíce se mu však odporovati, raději odcházely. Ale našli se i mnozí hlupáci, kteří dále naslouchali tlučhubovi smějíce se stále jeho žertům. Právě v tu chvíli přišel k oné skupině dětí i Savio. Jak však uslyšel, o čem je řeč, hned svolal všechny soudruhy: „Pojďme, nechejme tohoto nešťastníka, neboť by nás chtěl oloupiti o duši“. — Děti na první slovo poslechly svého ctnostného druha a bez váhání odcházely od onoho člověka, kterýž byl pravým vyslancem ďáblovým. Muž vida, že ho všichni opouštějí, odešel též sám a vícekrát se již neukázal.

Jindy zase hoši se chtěli koupati. Koupati se je sice všude nebezpečné, nedbáme-li už

nebezpečí hrozícího dobrým mravům, v největší však míře jest nebezpečné koupati se v okolí Turina, kdež jsou řeky velmi hluboké a při tom prudké, takže již si vyžádaly nemnohé lidské oběti, obzvláště za letního času. Dominik, když postihl jejich úmysl, hleděl je zadržeti vyprávěním různých novinek. Když však viděl, že pevně stojí při svém úmyslu, promluvil k nim takto: „Nechci, abyste šli!“

„Než hled, proč, vždyť nechceme nic zlého činiti.“ „Ale neposloucháte svých rodičů, kteří si toho nepřejí, pak vystavujete svůj život nebezpečí, můžete dáti pohoršení a i sami se snad pohoršíte a to není nic zlého?“

„V takovém horku již nemůžeme vydržeti!“ „Jestli nemůžete snést vedro zde na zemi, jak potom snesete palčivost pekelnou, kterou si zasloužíte?“

Tato slova nebyla bez účinku; chlapci se ještě chvíli pobavili s Dominikem, ale potom šli včas do kostela na služby Boží.

Několik chovanců v ústavě, kteří obzvláště pečovali o spásu svých bližních, utvořilo mezi sebou jakýsi spolek, v němž se radili, jak by mohli přivést mnohé lehkomyslníky na pravou cestu. Nejhorlivějším členem byl Savio. Měl-li nějaké cukrovinky, jablka, knížky, to vše odkládal za vzpomínutým cílem. Když toho měl více, uka-

zoval vše dětem volaje: „Kdo by chtěl toto?“ — „Já, já chci!“ — volali všichni, vztahující ruce k němu.

„Jen počkejte, počkejte“, — pravil Dominik — „jen toho obdaruji, kdo mi nejlepší bude odpovídati z katechismu.“

Na to pak dal otázku a pak se vyptával jen těch nejlehkomyslnějších dětí a podělil je těmi dárečky, uměly-li jen trochu odpovídati.

Druhých získával zase jiným způsobem. Šel k dotčenému, vybídl jej na procházku, cestou vyprávějící si o všeličems. Někdy ho bylo vídávati s oštěpem v ruce. Každý by si myslel, že o nic nedbá při hře. Náhle však nechá hry a otáže se spolužáka: „Půjdeš se mnou v sobotu k sv. zpovědi?“ Do soboty bylo však ještě daleko a oslovený by si byl ještě chtěl chvíli hráti, proto bez dlouhého rozmyšlení přisvědčil; Dominikovi to však stačilo a hráli dále. Od té chvíle Dominik nespustil oka se svého spoluhráče, při každé příležitosti, každého dne upozorňoval ho na dané slovo a tím jej připravoval na sv. zpověď. V sobotu potom doprovodil jej do chrámu, v přítomnosti jeho nejprve sám se vyzpovídal a pak i jeho druh. Tak společně vše vykonali vracejíce se domů šťastni a blaženi. Tak Dominik si získal ne jedno srdce, svým milým napomenutím učinil

je přístupnější slovu Božímu. Stalo se někdy, že některý jemu sliboval tak po celý týden, ale v sobotu, když přišel čas zpovědi, — o dotčeném nebylo ani vidu ani sluchu. Když se pak později střetl s ním, směje se povídal mu: „Ej, ty šibale, nyní jsi si se mnou zažertoval!“ — „Ale víš“, — odpovídal druhý — „nebyl jsem připravený, takže jsem k sv. zpovědi nemohl jít!“ „Ó, ty ubohý“ — pokračoval Dominik — „nepozoruješ, že tě ďábel lapil do svých osidel; vždyť právě tím jsi ještě méně připravený a při tom ještě smutný. Přičiň se, zkus alespoň jednou dobře a hodně vykonati sv. zpověď a potom zkusíš, jakou radostí se naplní srdce tvoje!“ Když potom takový si odbavil sv. zpověď, obyčejně pak přišel k Dominikovi a s tváří od radostí zářící celý dojatý pravil mu: „Skutečně jsi měl pravdu, nyní se opravdu cítím blaženým, od dnešního dne si umiňuji, že častěji budu přijímati sv. svátosti.“

Ve vychovávacích ústavech vždy se najdou zlí chovanci, kterým částečně pro jejich zlou výchovu a odporné chování, částečně pro surovost, ostatní se vyhýbají. Takovito chovanci pak žijí v opuštěnosti, kterou si vlastně způsobují sami.

A právě tito chovanci byli Dominikovi nejmilejšími. S těmito se spřátelil, rozprávěl s nimi, takže často se stalo, že takové děti,

které by rády popustili uzdu zlým náklonnostem, povzbuzené milými rozmluvami Dominikovými, stávaly se lepšími a šlechetnějšími.

Pro Dominikovu dobrosrdečnost všichni rozpustilci si ho žádali za ošetřovatele; jiní zas pro různé příčiny zarmoucení, našli milé útěchy, kdykoliv se se svou věcí svěřili Dominikovi. Tak se mu tedy dostávalo časté příležitostí prokazovati mnohé užitečné služby svým spolubližním, čímž však si také rozmnožoval zásluhy u Boha.

XIII.

Dominik se velmi rád modlil. Jeho láska k Matce Boží. Měsíc Mariánský.

Jeden z největších darů božích byla jeho horlivost v modlitbě. Jeho duše tak si zvykla spojití se s Bohem, že někdy i uprostřed nejhlučnější hry uměl pozdvihnouti své srdce v nábožném rozechvění k dobrému Bohu.

Při společných modlitbách podobal se andělu, stál o nic se neopíraje jako anděl, jen z očí mu zářila nábožnost. Vidoucím ho takto klečeti s hlavou trochu nachýlenou, usměvavou tváří, s očima na zem sklopenýma, zdálo se nám, že vidíme druhého Aloise.

Dostačilo ho jen viděti a člověk se povzbudil jeho příkladem. Roku 1854. ve spolku

sv. Aloise, v ústavě založeném, byl za předsedu vyvolen hrabě Cais. Když tento poprvé se zúčastnil společné modlitby v kostele, padl mu do očí hoch, který se tak nábožně modlil, že se naň nemohl dosti vynadívati. Po skončené pobožnosti se dozvěděl, jak se jmenuje onen hoch, co vzbudil u něho obdiv. Byl to Savio.

Dominik svůj volný čas rozdělil na dvě částky. V jedné polovici čítal jak nábožné tak i poučné knihy, v druhé polovici zašel si s některými spolužáky do kostela pomodlit se za duše trpící v očistci anebo konal pobožnost k úctě blahoslavené Panny Marie.

Dominik byl velkým ctitelem Matky Boží. K její úctě konal každého dne nějaké sebezapření.

Do tváře osob druhého pohlaví nikdy nepopatřil. Jda do školy neohlídal se ani v pravo ani v levo. Mimo komediantské boudy jenom co přešel; jeho soudruhové nemohli se ani odtrhnouti od různých těch komedií, když pak se tázali Dominika, jak se mu líbí různé ty hry a kejkle, pravil jim, že si toho téměř ani nevšiml. Jednou pro takovou odpověď se kterýsi spolužák dohněval a pravil mu: „Tedy, proč máš oči, když jimi nic viděti nechceš?“ „Já svýma očima,“ — odpovídal Dominik — „chci

viděti Matku Boží Pannu Marii, jestli milost boží popřeje mi se dostatí do nebe.“

Zvláštní úctu choval k neposkvrněnému a nejsvětějšímu Srdci Panny Marie. Kdykoliv jen vkročil do chrámu, vždy si klekl před oltář mariánský a prosil o milost, aby své srdce mohl vždy neporušené zachovati od každé nečisté myšlenky i žádosti. „O, Maria,“ — tak se modlíval — „chci na věky zůstatí tvým dítkem, raději ať zemru, než abych měl zhřešiti proti svaté čistotě!“

Nejen že sám byl horlivým ctitelem P. Marie, ale povzbuzoval k úctě též své spolužáky. Kdysi v sobotu volal kteréhosi spolužáka do kostela, by se společně pomodlili krátké officium k Panně Marii. Tento však zdráhal se vymlouvat se, že je mu zima na ruce. Dominik vytáhl z kapsy své rukavice, dal je svému zpolužákovi, jen aby šel do kostela. Jindy zase svlékl svrchník a půjčil jej svému druhovi, aby mu dodal lepší chuti jíti s ním do chrámu. Kdo by neobdivoval takovéto velkodušné skutky jeho neobmezené nábožnosti?

Ještě prohlouběnější zbožností vynikal v měsíci květnu. S několika chlapci se smluvil, že mimo veřejné zbožnosti v kostele, každého dne vykonají ještě zvláštní pobožnost. Sesbíral mnoho poučných příkladů a tyto pak vyprávěl svým spolužákům povzbuzuje je takto

v úctě Mariánské. Nakonec pak všem radil, aby všichni společně přistoupili k sv. zpovědi a k sv. přijímání. On sám jim v tom dal dobrý příklad a celý měsíc chodil denně ku sv. přijímání a to s takovou zbožností, že snad větší zbožnosti by ani už nemohlo býti.

Jedna příhoda jasně dokazuje Dominikovu hlubokou úctu k Panně Marii. Někteří jeho spolužáci, kteří s ním spávali v jedné místnosti, usnesli se, že na svůj účet dají zhotoviti pěkný malý oltář Mariánský. Tím chtěli dokončiti měsíc Mariánský. Dominik s celou svou duší snažil se uskutečniti tento úmysl, ale když mu bylo zaplatiti na něho připadající částku, přišel do veliké nesnáze a řekl: „Nyní jsem v úplné nesnázi; aby věc se provedla jest třeba peněz, ale já nemám v kapse ani haléře! Přece však chci přispěti též něčím k tomuto účelu. Odešel pak do své světničky, vyhledal knihu, kterou dostal za odměnu, přispěchal s ní k spolužákům a celý radostný řekl: „Milí spolužáci, i já něčím chci přispěti k uctění Matky Boží. Vezměte tuto knihu, prodejte ji, a utržené peníze budou darem ode mne na náš pěkný účel.“

Jeho druhové vidouce jeho dobrovolný dar, tak byli dojati, že i oni darovali knihy a jiné věci. S těmito knihami a jinými věcmi

uspořádali malou lotterii a sebrané peníze postačily krýti výdaje za oltář.

Když už byl oltář hotový, chovanci si přáli, by byl posvěcen s největší okázalostí. Každý pracoval dle možností, ale přece nemohli všechny přípravy dokončiti v čas a byli nuceni pracovati i v noci. „Já vděčně budu pracovati třeba i celou noc“ — pravil Savio. Spolužáci však kázali mu, by si raději lehl, neboť před nedávnem byl nemocen. Savio však nepovolil, až konečně na rozkaz představených šel přec spát. Odcházeje pravil: „Jak však budete hotovi, přijďte mě někdo zbuditi, bych mohl býti též mezi prvými, co uvidí oltář okrášlený k úctě Panny Marie, naší drahé matky.“

XIV.

Dominik častěji přistupuje k sv. svátostem.

Zkušenost nám dokazuje, že nejlepší ochranou ctnostného života je sv. zpověď a sv. přijímání. Dejte mi dítě, které často přistupuje k těmto svátostem a uvidíte, že dítě v mladém věku se vyvine v takového muže, — jestli mu dobrotivý Bůh dopřeje staroby — že po čas celého dalšího žití povede příkladný život každému na obdiv i k povzbuzení. Kdyby jen každé dítě chtělo po-

rozuměti tomuto základnímu pravidlu života duševního, kdyby se však i přidrželo toho pravidla; dej Bůh by to i pochopili všichni ti, kteří se výchovou mládeže obírají, by na ni úspěšně působili! Než byl Savio do ústavu přijat, měsíčně jednou přistupoval k stolu Páně, jak to bylo zvykem ve škole. V ústavě však o mnoho častěji přistupoval.

Kdysi uslyšel s kazatelny toto pravidlo: „Milí žáci! Chcete-li vytrvati na cestě do nebes, doporučím vám dva prostředky: přistupujte často k sv. svátostem, vyvolte si stálého duchovního otce, kterému upřímně otevřete svá srdce, tohoto pak bez důležité příčiny neměňte!“ Savio dobře pochopil vážnost těchto ponaučení. Vyvolil si jednoho duchovního otce, při kterém pak vytrval po celý čas svého pobytu v ústavě. Aby vyvolený zpovědník mohl poznati dokonale a správně duševní život Dominikův, vykonal u něho generální zpověď z celého života. Z prvu chodil dvakrát měsíčně, později již každý týden ku sv. svátostem. Když duchovní otec Saviův viděl, jak veliké pokroky činí, radil mu, aby týdně přistoupil třikrát ku sv. přijímání. Ku konci roku pak dovolil jemu, by přijímal každodenně.

Někdy jakoby nějaké úzkosti přicházely na duši Saviovu, takže celý znepokojený chtěl se zpovídati každý čtvrtý den ba i

častěji, ale duchovní otec mu to nedovolil a přikázal mu, by z poslušnosti jen jednou týdně přistupoval ku sv. zpovědi.

Savio měl ku svému duchovnímu otci důvěru úplnou. Mimo to však i jindy s ním mluvíval s dětinou prostotou o záležitostech svého svědomí. Mnozí mu radili, by si již zpovědníka změnil, on však o tom nechtěl ani slyšeti. „Zpovědník,“ — pravil — „jest duševním lékařem, lékaře lidé velmi málo měnívají, obyčejně, jen když k němu nemají důvěru, aneb když už jim nedává žádné naděje na uzdravení. U mně těchto okolností není. Ku svému zpovědníkovi mám tu největší důvěru, neboť on s otcovskou laskavostí se stará a pečuje o spásu mé duše.“ Když pak sám zpovědník jemu odporučil, by si obzvláště při exerciciích (duch. cvičeních) změnil zpovědníka, poslechl ochotně bez nejmenšího odporu.

Savio se vždy cítil spokojený: „Nech se mi přihodí cokoliv zlého, když mě srdce volá,“ — pravil — „jdu k svému zpovědníkovi, který mi dle vůle Boží dá dobrou radu; však i Ježíš Kristus pravil, že slovo zpovědníkové má nám býti slovem božím. Chtěje dosáhnouti od Boha nějakou mimořádnou, neobyčejnou věc, přijmu do srdce nejsv. svátost oltářní, to svaté Tělo, které je nám dané za pokrm, (corpus, quod pro

nobis traditum est). Ničeho se mi nedostává na tomto světě, jen bych si přál jednou uviděti tvář Toho, kterého nyní svýma duševními očima vidím na oltáři a kterému se klaníme v největší poníženosti.“

Dominik tedy při takovém smýšlení mohl skutečně žít v úplné blaženosti. Z takovýchto myšlenek pozůstávala jeho vůle, nebeská veselost, která se jevila ve všech jeho skutcích. Proto se však nemusíme domnívati, že při veselé mysli Dominikově nebylo vážnosti, anebo že život jeho nebyl tak nábožný, by nemohl častěji přistupovati ku stolu Páně a to ve stavu milosti. Jeho chování bylo vždy a všude chvályhodné. Vyzval jsem jeho bývalé spolužáky, by mi vydali svědectví a posudek o celé době, co Dominik v ústavě ztrávil (3 roky), jestli snad nespozorovali někdy na něm nějakou chybu, kterou by bylo třeba napravit, též nepozorovali-li, že by zanedbával některou ctnost.

Jeho příprava ku sv. přijímání byla vždy příkladně nábožná. Již večer před spánkem učinil přípravnou modlitbu ku sv. přijímání s dodatkem: „Pochválena budiž bez ustání Nejsvětější svátost oltářní!“ Na druhý den po sv. přijímání pohroužený v modlitbách vzdával díky Ježíši Kristu, že vstoupil do jeho srdce. Zapoměl na celý svět ba i na snídání, někdy i na školní přednášky. Nemohl

se od oltáře odloučiti, rozjímal o lásce Boží, která činí člověka účastným svého nekonečného milosrdenství.

Savióvi bylo opravdovým blahem, mohl-li ztráviti i několik hodin před svatostánkem. Denně alespoň jednou vykonal poklonu v chrámě modle se při tom růženec, aby alespoň dal malé zadostiučinění a odprosil Ho za urážky, které snáší od mnohých nevďečných křesťanů, nevěrců a bludařů.

By ze sv. přijímání mohl čerpati co nejvíce duševního užitku, ustanovil si na každý den zvláštní úmysl. Dobré úmysly na jednotlivé dni v týdnu byly tyto:

Neděle: Úcta Nejsv. a nerozdílné Trojice.

Pondělí: Za své duchovní i tělesné dobrodince.

Úterý: K úctě sv. Dominika a anděla Strážného.

Středa: K úctě bolestné Matky Boží a za obrácení hříšníků.

Čtvrtek: Za duše v očištcí trpící.

Pátek: K úctě umučení Páně a k uctění jeho bolestných muk.

Sobota: K úctě bl. Panny Marie, za její ochranu v životě i smrti.

Rád se účastňoval všech pobožností i nábožných cvičení. Střetl-li se s knězem nesusoucím Tělo Páně k nemocnému, Dominik

si ihned klekl na kolena, dovolil-li pak mu čas, kněze doprovázel až k nemocnému.

Jednou šel ulicí, potkal kněze, který spěchal s Nejsvětějším k nemocnému. Právě pršelo, takže po ulicích bylo plno bláta. Dominik nemaje příhodnějšího místa, klekl si do bláta. Mimojdoucí pán mu domlouval, že si nešetří šatů a bezpotřebně je zablacuje, toho že si Bůh nežádá. Dominik mu takto odpověděl: „Kolena má i šaty patří Bohu, je tedy slušné, aby i ony sloužily ku chvále a úctě Boží. -Jdu-li před Bohem, tak z úcty k Němu nejen si kleknu i do bláta, ale vděčně vstoupím i do ohnivé pece, neb tak ještě spíše bych se stal účastníkem nekonečné Lásky Jeho, kteráž ho přiměla založiti tak velkou svátost.“

Dominik kdysi viděl vojáka, který, když se střetl s knězem, nesoucím nebeský Pokrm, si neklekl. Ačkoliv se bál vojáka osloviti, přece rychle vytáhl svůj kapesník, prostřel jej na bláto, potom označil vojákovi, že ten kapesník prostřel pro něho. Voják z prvu přišel do nesnází, potom si však klekl ne na Dominikův kapesník, nýbrž do bláta. V den Božího Těla účastnil se průvodu i se svými spolužáky, jsa oblečen do kleriky. Jeho radost, že se mohl účastniti průvodu, nedá se vypsati, považoval to za veliké vyznamenání, že většího by mu nemohl dáti nikdo na světě.

XV.

Dominikovo sebezapírání.

Dominikův mladý věk, jeho slabé zdraví i nevinný život by ho snadno mohly osvoboditi od každého sebezapření, on však věděl dobře, že těžko je jinochu, ba často i nemožné, zachrániti si nevinnost bez sebezapírání. Tato myšlenka mu zlehčovala sebezapírání tolik, že se mu zdálo, jakoby cesta sebezáporu byla vystlána samými růžemi. Pod sebezapíráním Dominikovým nemyslím jen trpělivé snášení všech urážek i nepříjemností, stálé krocení svých smyslů, jak po čas modlitby a učení, tak i ve škole a při odpočinku. V takovémto sebezapírání se cvičil ustavičně.

Ale vyprávím o takových sebezáporech kajících, kterými obzvláště své tělesné žádosti držel na úzdě. Umínil si ve své horlivosti, že se chtěl postívati každou sobotu; v ten den se bude postiti o chlebě a vodě. Ale zpovědník mu to nedovolil. Umínil si tedy postiti se takovýmto způsobem ve čtyřicetidenním, to jest ve velkém půstě. Po několika týdnech dozvěděl se o tom půstě ředitel ústavu a hned mu to zakázal. Dominik chtěl alespoň zdržovati se snídaně, ale i to bylo mu zakázáno, by nezničil své chabé zdraví. Co tedy učinil Dominik? Když

mu to nedovolili utrhovati si od jídla, krotil své tělo jiným způsobem. Nakladl si do postele kousky dřeva, aby si ztížil noční odpočinek. I kající opasek chtěl nositi, ale též mu to zakázali. Vynašel si tedy nový způsob. Blížila se jeseň a zima, on však nechtěl se přikrývati teplejší přikrývkou, takže v lednu se právě tak přikrýval jako v létě. Jednoho rána se cítil nevolným i navštívil ho ředitel ústavu. Ihned však při návštěvě zpozoroval, že je přikrytý jen jedinou přikrývkou. „Proč to děláš“, — pravil mu ředitel — „vidíš, přechladneš, onemocníš a zemřeš!?“ „Ó ne“, — odpovídal Dominik — „Ježíš byl ještě méně přikrytý v jeslích než já!“

Na to mu hned zakázali všechno kající sužování svého těla, dokud si nevyprosí dovolení od představených. Dominik ne sice radostně, ale na rozkaz poslechl. Jednou přišel ke mně celý rozčilený a stěžoval si mi: „Ó já ubohý člověk, jsem skutečně ve zlém položení! Vykupitel sám praví: „Zapři sebe sama — neb jinak nevejdeš do království nebeského“; mi však zakazují se cvičiti v sebezáporu!“ — „Sebezapírání“, — pravil jsem mu — „jaké Pán od tebe žádá, je bezpodmínečná poslušnost. Buď poslušným a blahoslavenství tě nemine!“

„Jiné sebezapírání byste mi nemohli do-

voliti?“ „Dovolím ti snášeti spokojeně všechny urážky a křivdy; zimu i teplo, slabost i unavenost, nemoc, tedy všechno, cokoliv dobrý Bůh na tebe sešle, přijmi vděčně a snášej trpělivě!“

„Vždyť toto trpěti jsem i tak přinucený!“

„Máš pravdu, ale co jsi z přinucení pokojně snášel, to všechno obětuj dobrotivému Bohu a tato tvá ctnost bude ti kdysi velkou odplatou u Boha.“

Tyto rady uspokojily Dominika a on se mlčky vzdálil.

XVI.

Dominik krotí své zevnější smysly.

Pozorujeme-li Dominíka v jeho zevnějším vystupování, vše na něm i v něm tak přirozeným nacházíme, že směle mohu říci: Sám Bůh pro své zalíbení tak ho učinil. Kdo však Dominika lépe poznal, s ním se jako vychovatel zaobíral, ten musí dosvědčiti, že Savio jen po velkých duševních bojích se stal tím, čím byl a že jen Bůh mu pomáhal svou zvláštní pomocí a milostí.

Pohled jeho očí byl velmi živý, proto nevynaložil málo práce na to, by svůj zrak dovedl úplně ovládnouti. Jistému svému příteli často pravil: „Z počátku, když jsem si umínil dávat bedlivý pozor na své oči, připadl jsem na mnohé překážky, někdy mě

až hlava bolela.“ Takový pozor si dával na svůj zrak, že jeho známí se nepamatují, že by se Savio v tomto ohledu jen jedenkrát byl prohřešil proti skromnosti. Oči nejsou nic jiného než dvě okénka. — Jako okénky mohou vnikati jen ty paprsky, které sami chceme propustiti, tak může se jimi podívati jen ten člověk, kterému dovolíme. Těmito okénky můžeme se přidržeti dobra anebo zla.

Kdysi jeden student, který nebydlil v ústavě, z neopatrnosti donesl do ústavu noviny, plné různých nemravných obrázků. Hned ho obstoupil celý houf hochů chtějící se ze zvědavosti podívati na obrázky. Byly tak pohoršující, že i úplný pohan by se pohledem na ně zastyděl. Když tam přišel Savio, až se zhrozil nad otrlostí svých druhů. Vzpa-matovav se vytrhl hbitě jednomu noviny z rukou, usmívaje se roztrhal je na drobné kousky. Žáci překvapeni pohlíželi druh na druhu, ale neopovážili se promluvit ani slova. Po chvíli začal Savio: „Vidíte, jaká to zaslepenost! Bůh nám dal oči, bychom jimi obdivovali krásu přírody, vy však svýma očima díváte se na takové špatné obrazy, kteréž ďábelský výmysl vynašel na škodu naší duše. Nepamatujete se na onen případ v evangeliu, kdy Spasitel praví, „že jeden-každý hříšný pohled poskvrní duši hříchem“, vy pak oblibu nacházíte v takových věcech?“

— „My jsme nemyslili na nic zlého, jen zasmáti jsme se chtěli a tak pobaviti“, namítal jeden. „Ani nevíte“, — praví Savio — „že svým smíchem právě prozrazujete smýšlení svého nitra a zároveň připravujete si cestu do pekla. Potom byste se jistě nasmáli, kdybyste upadli do toho neštěstí, že byste v pekle museli přebývati?“

„Já“, — praví druhý — „nevidím na těchto obrázcích nic špatného.“ „Tím horší pro tebe“, — odpověděl Savio na to — „když prohlížením hnusných obrazů ničeho zlého nevidíš; je to tedy smutné znamení, že vaše oči již zvykly dívati se na takovéto obrazy. Tento zvyk však vás neomlouvá, než činí vás ještě většími hříšníky. Vidíš, ty ubohý, trpící Jobe! Byl jsi nemocen, přemožen těžkou chorobou, ležel jsi na smetisku, ale svému zraku jsi uměl rozkázati, by neměl té menší svobody v zalíbení ve věcech nečistých.“ Na toto umlkli všichni a neopovážili se dále odporovati a hádati se.

Savio nejen že na oči dával velký pozor, ale on krotil i svůj jazyk: v rozhovorech byl velmi vážný, téměř se zdálo dokonce málomluvným. Vyprávěl-li jiný, Dominik mlčel. Jeho učitelé i vychovatelé dosvědčují, že Dominika nikdy nebylo třeba napomínati ani jedním slovem, neboť ve škole nepromluvil ani zbytečného slova, v kostele též

nešeptal s nikým, při pobožnostech vždy byl přítomen v největší tichosti, na úlohách svých pracoval svědomitě beze slova. Ještě i tehdy mlčel a dovedl se přemoci, když ho pomlouvali a nadávali mu.

Stalo se, že upozornil svého spolužáka na zlý jeho zvyk. Tento na místě by mu byl povděčný za jeho laskavé napomenutí, dal se strhnouti k hnusnému a surovému výstupu: hodil Dominika na zemi, pak jej bil a kopal. Savio mohl užítí přirozeného práva a násilí opětovati zase násilím a on, poněvadž věkem starší i silnější, protivníku mohl lehkou zdolati. Zadostiučinění nežádal, ale pomstil se svému protivníku tím způsobem, jak se mstí křesťané. Tvář jeho se sice rozpálila hněvem, avšak hned se opanoval, zmírniv své rozhořčení praví svému nepříteli: „Odpouštím tobě, ačkoliv to nebylo pěkné od tebe; měj se však na pozoru, bys jiným takového něco nevyvedl!“

Co pak mám říci o krocení ostatních jeho smyslův? Podám jen několik případů.

V zimě mu omrzly ruce, takže mu opuchly, což ho velmi bolelo. Ačkoliv cítil velkou bolest, přece si nikdy nestěžoval, ba ani nedal na sobě znáti, že něco trpí. Jak se zdá, ještě se z toho těšil, nebo často říkával: „Čím jsou větší ty opuchliny, tím jsou zdravější“ — arciže mínil tím zdraví duševní.

„Vidíval jsem jej častěji,“ — vypráví jiný spolužák jeho — „jak po čas nejtřeskutější zimy jehlou neb pérem poškrábal si ruce, aby těmito ranami prý stal se podobnějším Kristu.“

V ústavě jsou i tací žáci, kteří nejsou s ničím spokojeni. Jednou si stěžují na poboznosti v kostele, podruhé na domácí řád, jindy zase, že v noci špatně spí, slovem, proti všemu mají ustavičně nějaké námitky.

Tito chovanci jsou vychovatelům těžkým břemenem, neboť nespokojenost těchto lehko se přenáší i na ostatní, což jest potom na úkor další výchovy. Dominikovo chování bylo docela jiným. Z jeho úst nebylo nikdy slyšeti žaloby: nestěžoval si v létě na vedro, ani v zimě na mrazy. Bylo-li počasí pěkné, či špatné, nikdy to nemělo vliv na jeho mysl, která byla vždy stejná: přiměřeně veselá. Při stole spokojil se tím, co mu předložili. Ba i v tomto ohledu tolik se uměl cvičiti v záporu, že to bylo až k podivu. Vymyslili-li si někteří, že jídlo někdy je nepoživatelné, buď málo uvařené, neb málo osolené, či přesolené, Savio byl se vším spokojený a pravíval tehdy, že jídlo je právě dle jeho chuti.

Dominikovým zvykem bylo po jídle zůstat ještě v jídelně a posbírati drobty z chleba na stole ponechané neb po zemi roztrou-

šené, tyto pak příležitostně sám snědl a to s takovou chutí, jako by to byly nejvybranější zákusky a cukrovinky. Když mu to někteří zazlívali, on — aby to nevyšlo na jevo, že se cvičí v sebezáporu, dal jim tuto odpověď: „Však ani housku nestrčíme celou do úst, ale nejprve ji rozlámeme, bychom zubům ulehčili práci!“

Savio posbíral a snědl jakékoliv zbytky z jídla, jemu byla dobrá polévka i z druhého dne. On to však nečinil z nenasytnosti, vždyť kolikrát rozdělil svou částku mezi sousedy. Na otázku, proč sbírá drobty, co už by se jiným protivilo, Savio odpověděl: „Všechno, cokoliv jen máme na světě, je vzácným darem Božím, ze všech těchto darův je nejvzácnější každodenní chléb, kterým se živíme. Z toho důvodu každá sebemenší částčka pokrmu zasluhuje našich díky tím, že ji zachráníme od záhuby a ji upotřebíme.“

Svým druhům, očistiti obuv, vykartáčovati šaty, nemocným posluhovati a jiné práce jichž se každý nejraději straní, byly jemu příjemným zaměstnáním. Pravíval: „Každý dělá, co umí, já velké věci vykonati neumím, co však mohu učiniti, to rád udělám a doufám, že dobrotivý Bůh ve své nekonečné laskavosti přijme i tyto mé nepatrné služby.“

Snísti to, co nerad měl a nechati nejoblíbenější své jídlo, bylo jeho denním cvičením.

Dominik ještě mnoho jiných skutkův, které by nás jen utvrdily v tom přesvědčení, že kajícnost Dominikova byla skutečně velká, vykonal. Jeho sebezapírání, láska ku bližním nedá se vypsati: každou příležitost uměl použiti k dobru své duše. V tomto ohledu byl velmi vynalézavý. Učinil vše možné, by po cestě svatých kráčel a tak rozmnožoval své zásluhy u dobrotivého Boha.

XVII.

Spolek „Neposkvrněného Početí“.

Dominikův život můžeme považovati za stálou pobožnost k úctě Matky Boží. Římský papež, hlava církve, roku 1854. vyhlásil článkem víry Neposkvrněné Početí bl. Panny Marie. Savio si vroucně přál, by myšlenka tohoto velebného čestného názvu, jakého se Nebeské Královně od Církve dostalo, stále žila mezi námi.

„Rád bych něco vykonal k úctě Matky Boží,“ — pravil Savio — „ale obávám se, že již sotva k tomu budu míti času.“

Jeho však vynalézavost pomohla mu uskutečniti úmysl: rozšiřovati úctu Neposkvrněného Početí. Vybral si k tomu některé ze svých důvěrných přátel a utvořil s nimi „Spolek Neposkvrněného Početí“. Cílem tohoto spolku bylo: odevzdati se pod mocnou ochranu Panny Marie v celém svém životě obzvláště

pak v hodinu smrti, aby došli vytknutého cíle, Savio radil dva prostředky: stálou pobožnost Mariánskou, rozšiřování této pobožnosti. Se svolením přátel sestavil pravidla pro tento spolek osmého ledna 1856. — devět měsíců před svou smrtí, — přečetl je svým společníkům, před oltářem Blahosl. Panny. Rád uveřejním tato pravidla v naději, že k podobnému cíli mohou posloužiti jako vzor. Tato listina doslovně zní takto:

My, Dominik Savio (atd. následují jména ostatních) dnes, 8. června s dovolením duch. otce našeho, posilnění svátostí pokání a oltářní, klečíce před oltářem Neposkvrněné Panny, slibujeme toto:

Slibujeme a přísaháme, že k Blahoslav. Panně vždy budeme chovati dětinnou a stálou úctu; chceme v tomto následovati Aloise Cornolla, jak jen nám síly budou stačiti, abychom si jak na cestách života, tak i v hodinu smrti zabezpečili ochranu její.

Proto se zavazujeme, že

1. pravidel domácího pořádku budeme přísně dbáti.
2. Pomůžeme svým spolužákům zušlechtiti jejich duše, za tím účelem jich napomeneme nejen slovem, nýbrž více ještě dobrým příkladem a tak je povzbudíme k dobrému.
3. Veškeren čas použijeme k dobrému.

Toto naše rozhodnutí předložíme řediteli ústavu, bychom došli milosti setrvati na dráze životní, kterou nastoupiti hodláme.

1. Za prvé a nejhlavnější pravidlo považujeme poslušnost k představeným, jim se podřizujeme a skládáme v ně všechnu naši důvěru.
2. Vykonávati své povinnosti bude nám nejmilejším zaměstnáním.
3. Srdce naše nechť pojí vzájemná láska a povzbuzuje nás milovati své bližní bez rozdílu, a spozorujeme-li, že je třeba, nezameškáme napomenouti jich vážně, srdečně.
4. Denně půl hodiny si ustanovíme ke schůzce a po krátkém vzývání Ducha Svatého oddáme se krátké duchovní četbě; potom se povzbudíme vespolek v následování dokonalosti křesťanské.
5. Mimo to vzájemně se upozorníme na chyby, kterých se máme sprostiti.
6. Vynasnažíme se překaziti vždy mezi sebou všechny možné sváry a trpělivě sneseme křehkosti svých soudruhů i jiných lidí.
7. Určitých modliteb si neučiníme, neb čas zbylý po vykonaných povinnostech i tak máme použití ve prospěch spásy svých duší.

8. Přece radíme několik nábožných cvičení a sice takových:
9. Postaráme se o to, abychom každou sobotu vykonali něco dobrého k úctě Matky Boží, anebo vykonáme alespoň jeden skutek milosrdenství k úctě Ne-poskvrněného Početí.
10. Po čas modlitby, při duchovních cvičeních, za služeb božích, v učírně, za vyučování vynasnažíme se co nejlépe se chovati.
11. Kázání vyslechneme s největší pozorností a pak o slyšeném si pohovoříme.
12. Dáme si pozor, bychom čas nemarnili, ale vždy se něčím zaměstnávali. Abychom se vyhli zahálce, právě proto
13. po vykonaných svých povinnostech zbývající hodiny strávíme užitečným zaměstnáním, čítáním poučných i vzdělávacích knih aneb modlitbou.
14. Ku zotavení nám poslouží čas po jídle, po školních přednáškách a po učení.
15. Svým představeným řekneme upřímně všechno, zvláště co nám může posloužiti k duševnímu prospěchu.
16. Rádi se uspokojíme s takovým pokrmem, jaký nám dají představení, nebudeme si stěžovati na jídla a též druhých budeme zdržovati od podobných žalob.
17. Kdo by si přál státi se členem našeho

spolku, ten musí nejprve se vyzpovídati a přistoupiti ku sv. přijímání, potom dostane týden na zkoušku, za ten čas nechť si přečte tato pravidla a zároveň učiní slib Bohu a Panně Marii, že tato pravidla bude svědomitě zachovávat.

18. V den přijetí nového člena všichni členové spolku přistoupí ku sv. přijímání a budou prositi sladkého Vykupitele, aby dal novému členu ctnost poslušnosti a v dobrém stálosti.
19. Náš spolek stojí pod ochranou Neposkvrněné Panny, kteréž jméno i medailon nosíme při sobě.
20. Členy spolku povzbudíme, aby jména Ježíš a Maria vštípili si hluboko do srdce i do duše.

A Blahoslavená Panna Maria? Zajisté požehná naše snahy, vždyť myšlenka utvořiti tento spolek pochází výlučně od ní. Zajisté proto láskyplným okem dívá se na nás, vyslyší naše prosby, my pak zastíněni jejím mateřským pláštěm, budeme moci bojovati se životem a hrdinně odrážeti nápady zlého ducha.

Když svatá Panna se nás ujme, pak můžeme doufat, že naši představení budou míti z nás radost, našim spolužákům zase budeme sloužiti k zušlechtění duší. A jestliže nám dobrotivý Bůh dopřeje života a dá

nám milosti Jemu sloužiti v duchovním stavu, vynasnažíme se, kněžské povinnosti konati s největší horlivostí. Nedůvěřujícíe svým silám, spoléháme plně na pomoc Boží a doufáme, že po tomto pozemském životě (v tomto slzavém údolí) potěšení přítomností Panny Marie, v poslední hodině popřeje nám Bůh dosáhnouti odměny ve věčném blahoslavenství, které připravil těm, kteří mu sloužili v duchu a pravdě.

Ředitel ústavu přečet předložená pravidla, po náležitém prozkoumání potvrdil je s těmito podmínkami:

1. Tyto úmysly nejsou slibem regulárním (řeholním).
2. Neváží nikoho pod tíží hříchu.
3. Žádoucno by bylo uvést řeč ve schůzkách o zevnějších skutcích lásky, jako na příklad: méně schopným dítkám pomáhati v učení, vysvětlovati jim katechismus atd.
4. Dobré by bylo uvést takový pořádek, aby v jednotlivé dny v týdnu alespoň vždy jeden člen spolku přistoupil ku sv. přijímání.
5. Není dovoleno zaváděti nové pořádky při pobožnostech bez dovolení představených.
6. Hlavním cílem spolku ať jest: Rozšiřovati úctu blahoslavy Panny Marie Neposkvrně-

ného Početí a rozšiřovati též stálou úctu k veleb. Svátosti Oltární.

7. Nový člen před vstupem do spolku ať si přečte životovis sv. Aloise Cornolla.

XVIII.

Dominikovi nejlepší přátelé. Jeho obzvláštní náklonnost ku Kamilu Gaviovi.

S Dominikem byl každý v dobré shodě. Kdo ho snad i nemiloval, přece si ho vážil pro jeho ctnosti. Tak pevným byl ve svých ctnostech, že bezpečně se mu mohla svěřiti i úloha přivést k Bohu některé lehkomyšlné druhy. Dominik ku svému duševnímu užitku použil často ještě i odpočinek.

Členové spolku „Neposkvrněného Početí“ byli jeho důvěrní přátelé, které shromažďoval okolo sebe k nábožným cvičením. Rozhovory mívali s dovolením představených, ale uspořádali a řadili je samostatně. Radili se o tom, jak devítidenními pobožnostmi se připravit na různé svátky, kdy měl každý z nich jíti k sv. přijímání, označili spolužáky, kteří nejvíce potřebovali mravní podpory. Nejčinnějším členem spolku byl Savio, a mohu říci, že při rozhovorech byl svým společníkům rádcem neocenitelným. Mohl bych vyjmenovati všechny ty, kteří s ním velmi často obcovali, ale mnozí z nich ještě žijí, proto za lepší jsem uznal o nich nepsati.

Vzpomenu jen dvou dobrých to přátel, které již Bůh povolal do věčné slávy.

Byli to: Kamil Gavio z Tortony a Jan Massaglia z Marmorita.

Gavio se jen dva měsíce v našem ústavě zdržel. Tento krátký čas byl dostatečný k tomu, by Gavio zůstal u svých spolužáků ve stálé paměti.

Kamilova hluboká zbožnost i jeho zvláštní vlohy k sochařství a malířství přiměly obecní radu k tomu, by se ho ujala a vymohla mu přístup ku dalšímu studiu a sice do Turina, kdež se dále vzdělával a zdokonaloval ve svém umění. Ve svém rodišti přetrpěl těžkou nemoc. Když pak vstoupil do našeho ústavu, přinucený byl se šetřiti, neb byl chabého zdraví, proto se ani nesúčastňoval společných her; žal po rodišti i rodině neb snad i jiné neznámé poměry i společnost účinkovaly na něj tak, že raději vyhledával samotu a často zamyšlený díval se na hrající si spolužáky. Při takové příležitosti uzřel ho Dominik, hned šel k němu a oslovil ho:

„Milý příteli, neznáš tu dosud nikoho?“

„Věru, je tomu tak,“ — odpovídal Kamil — „neznám ještě zde nikoho, přes to těší mě se dívati na ostatní.“

„Jak se jmenuješ?“ — optal se ho Dominik.

„Kamil Gavio, přišel jsem z Tortony.“

„Kolik máš let?“ — dále se vyptával Dominik.

„Nyní mám patnáct let.“

„Proč jsi tak smutný, byl jsi snad nemocen?“

„Byl jsem nemocný, srdeční vada mě téměř do hrobu uvrhla, ba ještě nyní nejsem úplně zdrav.“

„Byl bys rád úplně zdrav?“ — táže se Dominik.

„Nebylo by to právě mou největší radostí,“ — odpověděl Kamilo — „jen vždy a ve všem bych rád plnil svatou vůli Boží.“

Toto poslední svědčí o nemalé zbožnosti Kamilově, takže i srdce Dominikovo se potěšilo, že úplně důvěrně pokračoval: „Kdo chce plnit vůli Boží, ten tím zároveň se snaží žít životem svatým; či by snad jsi se nestal rád svatým?“ „Ano chci býti svatým.“

„Dobře tedy, — pravil Dominik — „přijmu tě za svého přítele, i za člena našeho spolku; staneš se jedním z těch, kteří všeho se účastňují co jest k posvěcení našich duší.“

„Tvá řeč se mi zamlouvá,“ — řekl Kamil — „ale nevím co mám činiti?“ „V krátkosti několika slovy tě poučím o tom“ — řekl Dominik. „Zapamatuj si, že základem svatého života je duševní mír i veselost naší duše. Snažme se chrániti se hříchu, onoho nepřitele naší duše, který nás zbavuje mi-

losti Boží i duševního pokoje; dále, snažme se vykonávat všechny své povinnosti svědomitě i zdokonalovati se ve zbožnosti. Zapiš si do srdce naše heslo: „Servite Domino in laetitia!“ (Služte Pánu ve svaté radosti a veselosti!)

Tento rozhovor velmi účinkoval na rozbolestněné srdce Kamilovo, právě jako balsám na bolavou ránu; jeho tvář se vyjasnila. Od této chvíle se stal věrným přítelem Dominikovým i následovníkem jeho čtnostného života. Po dvou měsících stará nemoc opět se obnovila. Ačkoliv ho lékaři i jeho přátelé ošetřovali co nejstarostlivěji, pomoci mu již nebylo. Za několik dní stav jeho se zhoršil a po přijatých svátostech umírajících, dne 30. ho prosince r. 1856. duše jeho navrátila se k svému Stvořiteli.

Dominik ho po čas nemoci často navštěvoval i po několik nocí chtěl u něho bdíti, ale to jemu nedovolili. Když se dozvěděl o smrti Kamilově, chtěl ještě naposled spatřiti svého milého přítele. Dívaje se na zemřelého Dominik hluboko dojat takto promluvil:

„S Bohem milý příteli! Jsem pevně přesvědčen, že jsi už v nebesích, připrav i mi tam místo; zůstanu ti vždy dobrým přítelem, dokud mi pak dobrý Bůh dopřeje života, nepřestanu se modliti za tebe!“

Později potom Dominik s několika druhy vešel do místnosti, kde ležel zemřelý, by vykonali pobožnost za zemřelého. Po několik dní téměř všichni obětovali za spásu duše jeho svá sv. přijímání.

XIX.

Jeho přátelství s Janem Massagliou.

Přátelství jeho s Massagliou — tento pocházel z Marmarita, krajiny to nedaleko Mondonia ležící — bylo trvalejší a důvěrnější. Oba dva ve stejném čase vstoupili do ústavu, pocházeli ze stejného okolí, oba dva měli chuť ku kněžskému stavu, oba dva hořeli tou největší touhou po svatém životě.

„Nepostačí“, řekl jednou Dominik ku svému příteli, „říkati, že chceme býti kněžími, ale musíme si získati všechny ty ctnosti, které jsou potřebné ku stavu kněžskému.“

„Máš pravdu“, — odpovídal přítel — „jestliže dle možnosti učiníme všechno, dosáhnouti potřebných ctností, pak nás dobrý Bůh neopustí a zajisté dá nám i milosti dojíti té velké hodnosti, jako je povolání kněžské.“

Savio i Massaglia i s druhými hochy vykonali v čase velikonočním duchovní cvičení s velkou příkladností. Po skončených duchovních cvičeních řekl Dominik ku svému druhu: „Chci, abychom byli skutečně dobrými

přáteli i ve věcech duchovních; proto bych si ze srdce přál, kdybychom od tohoto času vzájemně se upozorňovali na všechno, co by nám posloužilo k dobru duševnímu. Tedy, jestli zpozoruješ u mně nějakou chybu, napomeň mě, bych ji mohl napravit; kdyby jsi snad věděl, že bych mohl něco dobrého vykonati, nemeškej mě na to upozorniti!“

„Učiním to rád“, — řekl Massaglia — „zdá se mi však, že tobě toho není třeba, ale vzájemně učiň i mi podobnou službu, neboť víš, že já pro svou nezkušenost v učení i ve škole, musím se dívat do očí mnohem větším nebezpečím, než ty.“

„Nechejme lichocením jiným“, — řekl Savio — „a pomáhejme si vzájemně spasiti své duše!“

Od toho času se přátelství ještě více utužilo, oba dva závodili, jak by druh druhu byli dobrým příkladem, radou; vyhýbali se každé příležitosti k hříchu a předbíhali se v konání dobrých skutků.

Po skončení školního roku dovoleno bylo všem chovancům ústavu jíti na prázdniny.

Někteří však, by v učení ještě lépe mohli pokračovati, prosili představené, by jim dovolili zůstat v ústavě. Mezi nimi byl též Savio i Massaglia. Já, jako ředitel ústavu, věděl jsem, jak jsou toužebně očekáváni od rodičů, a že jim třeba též zotavení po únavě, tedy řekl jsem jim: „Proč vy nejdete alespoň

nějaký čas domů pookřát a povyrazit se?“ Oni však na místě odpovědi se usmívali. „Co mi chcete říci tím smíchem?“

Na to Savio odpověděl: „Víme dobře, že nás naši milí rodiče očekávají, ale víme též, že ptáček, dokud je v kleci, ačkolivěk postrádá svobody, přece je jistější před sokoly. Je-li však mimo klec, může sice létat dle své vůle, ale každou chvíli může dravci také padnouti do drápů.“

Vzdor jejich prosbě poslal jsem je ještě domů na krátký čas, by jejich zdraví trochu se upevnilo. Na můj rozkaz poslechli a zůstali doma, jak jsem jim přikázal.

Chtěl-li bych psáti o ctnostech mladíka Massaglia, z větší části bych musil psáti to, co jsem napsal o Saviovi, neboť Massaglia téměř ve všem následoval Dominika. Massaglia byl zdravého těla i v učení získaný úspěch dával nám nejlepší naději. Po skončeném gymnasiu připravoval se na přijímací zkoušku do semináře a když tuto výtečně složil, přijat byl mezi kleriky. Tak toužebně očekávané kněžské rouchο mohl nositi jen několik měsíců. Z nastužení upadl do těžké nemoci, přece však ještě nevzdával se naděje na další studia. Rodiče vzali jej domů, aby poněkud ustal v učení a se mu dostalo dokonalejšího léčení. Po čas svého pobytu doma, psal Massaglia Dominikovi tento dopis:

Drahý příteli!

Domníval jsem se, že jen snad několik dní zůstanu u rodičů a pak se opět vrátím do ústavu, z té příčiny jsem si knihy nechal ve škole. Nyní však vidím, že má nemoc se protahuje i její konec není jistý; lékař sice tvrdí, že můj stav se zlepšuje, ale já se cítím den ode dne slabším. Konečně uvidíme, který z nás měl pravdu. Drahý příteli! Velmi toužím po Tobě i po ústavu mi tak milém, neboť doma nemám příležitosti vykonávati své denní nábožná cvičení. Velkou útěchou jest mi vzpomínka na ty dny, kdy jsme společně přistupovali co nejlépe připraveni ku svatému přijímání.

Doufám pevně, že, ačkoliv jsme tělesně vzdáleni, přece duševně spolu zůstáváme.

Měl bych ještě jedinou prosbu: běž do studovny, vyhledej mé místo a vezmi z mých knih „Následování Krista od Tomáše Kempenského“, tuto knihu pak zabal a mi ji pošli. Pošli mi ji v latinské řeči, mám tam sice i překlad, ale nelíbí se mi tak jako originální vydání. Od samé zahálky jsem téměř ještě více znavený, učití se mi lékař zakázal.

Stále se procházívám ve své malé světničce a často se v duchu ptávám sebe sama: Uzdravím se z nemoci? Uvidím ještě svých spolužákův? Aneb snad jest to má poslední nemoc?

Co tedy bude se mnou, to ví jedině Bůh! Chci se mu podříditi vždy a ve všem. Měl-li by jsi pro mě dobrou radu, napiš mi ji. Jak Tobě slouží zdraví? Vzpomeň si na mě ve svých modlitbách, obzvláště při sv. přijímání. Buď silným milý příteli! Miluj mě v Kristu Ježíši, kdybychom snad v tomto životě už se nespatriili, nechť se sejdem v životě věčném, tam zajisté budeme věčně v dobrém přátelství. Pozdravuj v mém jménu všechny přátele, obzvláště členy spolku „Neposkvrněného Početí“. S Bohem!

Zůstávám na věky tvůj milující Tě přítel
Jan Massaglia.

Savio vyhověl prosbě svého přítele a zároveň do balíku přiložil dopis jako odpověď:

Milý příteli Massaglio!

Tvůj list mě velmi potěšil, neb nyní mám jistotu, že žiješ. Jak jsi odešel, neslyšeli jsme o Tobě, nevěděl jsem tedy, mám-li se modlit za Tebe: „Sláva Otci . . .“ či „Odpočinutí lehké . . .“ Tu Ti zasílám žádané věci. Zděluji Ti též, že „Kempis“ je skutečně dobrým přítelem, on však již zemřel, více se nepohne se svého místa. Proto ti radím: „Vstaň, vyhledej ho, vzbudť ho, čti jeho spisy a žij podle nich!“

Co se týče konání pobožností doma, můžeš v úplné spokojenosti je vykonávat i doma,

jako v ústavě; v jistém ohledu přece máš pravdu. Když jsem byl v Mondonio, podobně se mi vedlo. Tuto nepříjemnost hleděl jsem překonati každodenní návštěvou Velebné Svátosti Oltářní a vedl jsem vždy do chrámu tolik dítek, kolik jen jsem jich mohl sehnati. Píšeš mi, že nevíš, zdali se uvidíme někdy ještě na tomto světě; já též chudnu očihledně, jsem sama kost a tuším, že přibližuji se velkými kroky ku konečnému cíli života a mých námah. Všechno jedno, nechť se přihodí cokoliv, čiňme vždy toto: modleme se druh za druhu, by jsme oba mohli zemřít s klidnou duší. Který z nás dříve zemře, ať připraví místo svému pozemskému příteli, když pak též přijde za ním, ať jemu podá pravici a zavede jej do příbytku nebeského. Ať nás jen laskavý Bůh udrží vždy ve své milosti a pomáhá nám stát se svatými, obávám se však, že nebudeme mít dostatečného času. Všichni přátelé čekají a těší se na Tvůj návrat do ústavu a srdečně Tě v Pánu pozdravují. Já jsem s bratrskou láskou a oddaností

Tebe vždy milující přítel

Dominik Savio.

Massaglia byl již skoro jedné doby úplně uzdraven, potom však choroba se rozmohla tak, že skončila smrtí.

„Měl ještě čas“, — píše 'don Belfré o prázdninách jeho zpovědník — „státi se účastníkem útěchy naší svaté víry. Zemřel smrtí spravedlivých, opustil zemi, aby šel do nebes.“

Ztráta dobrého přítele naplnila žalem srdce Dominikovo; ačkoliv se upokojil vůlí Boží, přece oplakával přítele po několik dní.

Toto byl první případ, kdy jsem viděl andělskou jeho tvář zarmoucenou a v očích slzy. Všechnu útěchu nacházel v modlitbě, též druhým kázal se modliti. Často si vzdychl: „Drahý Massaglio, ty jsi již dotrpěl, ale doufám, že jsi již ve společnosti Kamilově. A já? Kdy přijdu za vámi?“ Po celý onen čas, co přežil Dominik svého přítele, nikdy nezameškal nevzpomenouti ho na svých modlitbách. Nevykonal jediného skutku, aby nebyl poroučel dobrotivému Bohu duši svého přítele. Smrt Jana Massaglia velmi se tedy dotkla útlého srdce Dominikova a byla příčinou značné změny v jeho zdraví.

XX.

Mimořádné milosti a jednotlivé případy.

Doposud jsem o Dominikovi nepsal nic neobyčejného, jestliže nepovažujeme za něco neobyčejné jeho stále dobré vlastnosti i ctnosti, kteréž až do posledního dechu svého žití konal. Nyní však promluvíme o mimořádných

milostech a přednesu vám několik jen zvláštních případů. Za potřebné považuji upozorniti laskavého čtenáře, že to, o čem pojednám, má plnou podobnost s mnohými případy ve sv. Písmě i v životě svatých. Pojednám jen o těch případech, které jsem vlastnímá očima viděl, proto ubezpečuji každého, že píše naprostou pravdu, ostatní pak svěřuji úsudku a úvaze lask. čitatele.

Když Dominik šel do chrámu, obzvláště však v den sv. přijímání, po čas poklony Velebné Svátosti Oltářní jeho duše přešla často do vytržení (extase) a to tak, že úplně zapomněl na svět, na okolostojící, někdy bylo jej k práci volati, i tu bylo jej volati někdy delší čas.

Když Dominik nepřišel snídat, nebyl ve škole, ba ani při obědě ho nebylo, nikdo nevěděl, kde je. Hledali ho všude, avšak marně. Oznámena tedy tato věc řediteli, který rozmýšleje připadl hned na to, že Dominik je snad dosud v chrámě, jako již jednou tomu bylo. Ředitel ústavu vejde tedy do chrámu, přehlédne celý kostel, jde za oltář a tam uvidí Dominika státi nehybně jako kamennou sochu. Nohy měl křížem přeložené, jednou rukou opíral se o oltář, druhou ruku měl na srdci, svůj pak zrak pevně upíral na tabernaculum (svatostánek). Příchodem však ani se nepohl, ředitel jej

volá, odpovědi však nedostává; zatřese jím, tehdy jakoby procitnul pohlédne na ředitele a praví: „Jest již skončena mše?“ „Podívej se,“ — připojil ředitel ukazuje mu hodinky, — „právě jsou dvě hodiny.“ Dominik zahanben prosil za odpuštění, že přestoupil domácí pravidla. Ředitel ho poslal k obědu doloživ: „Kdyby se tě někdo ptal, odkud přicházíš v tomto čase, pověz, že jsi byl u mně vykonati tobě svěřené úkoly!“ Bylo nutno tak mluvit, aby se vyhnul možným nepříjemným otázkám se strany svých spolužákův.

Kdysi, když již jsem vykonal řádné modlitby po mši, chtěl jsem odejít z chrámu, když najednou slyším s kůru hlas. Vyšel jsem na horu bych se přesvědčil, co jsou to za hlasy, najdu tam Dominika, jak tam mluví jako by sám k sobě, chvíli utichl, jako by čekal na odpověď: „Ano, sladký Bože můj, už jsem pravil a znovu potvrzuji, že tě miluji, až do mé smrti; kdybych snad měl tě urážeti, nechať raději zemru; ano ať zemru, kdybych měl hřešiti!“

Několikrát jsem se ho otázel, proč se tak opozdívá, odpověděl mi: „Co to dělám, já ubohý? Při modlitbě přijdu do vytržení, zdá se mi pak, že vidím tak krásné věci, že upoutají mě a čas mi utíká tak, že hodiny se mně zdají minutami.“

Jindy vstoupil Savio do mé světnice a

pravil: „Prosím, raďte jíti se mnou, ale rychle, neb naskytla se mi příležitost vykonati dobrý skutek!“ „Kam mě chceš vésti?“ „Prosím vás, jen rychle, rychle“ — ještě jednou doložil. Ještě jsem se váhal, ale když mě dále úpěnlivě prosil, učinil jsem mu po vůli. Savio vystoupil z domu, vede mě ulicí, druhou, třetí, ani se nezastavil, slova nepromluvil; konečně zase do uličky, já za ním, náhle však se zastavil, a já s ním. Před námi stojí několikaposchodový dům. Vystoupíme po schodech asi do třetího poschodí, pak silně zazvoní u dveří a řekne: „Raďte vstoupiti,“ — a na to hned odešel. Vstoupím dovnitř: — „jen prosím rychle, nebo snad přijdete pozdě. Můj manžel nešťastník je protestantem; nyní skonává a toužebně si přeje zemřítí jako dobrý křesťan — katolík.“

Pospíšil jsem tedy k posteli nemocného, nemocný se snažil uspořádati své svědomí. Sotva si uspořádal své duševní záležitosti, přišel farář z kostela sv. Augustina, kterýž byl již dříve povolán. Při udělování posledního pomazání, nemocný vypustil ducha.

I optal jsem se Dominika, jak se dozvěděl o onom nemocném. Savio pohlédl na mě zarmoucen a dal se do pláče. Více jsem se ho proto nevyptával . . .

Dominikova láska k Bohu, touha po nebeských věcech, nevinnost jeho duše za-

příčinily takový stav, že můžeme říci: Dominik byl vždy v Boha pohrouzen.

Někdy přerušil svůj volný čas určený k zotavení, zadíval se kdesi do neznáma a sám odešel na procházku. Když jsem se ho ptal, proč opustil své druhy, odpověděl mi: „Přišel jsem do vytržení mysli, při tom jsem viděl otevřená nebesa nad svou hlavou a byl jsem přinucen vzdáliti se od spolužáků, abych snad něco nesvedl, čemu by se vysmáli.“ Jednou v přestávce jistý chovanec vyprávěl o odměně, jakou přichystá Bůh těm, kteří si zachrání roucho nevinности. Mezi jiným řekl: „Blahoslavení čistého srdce, neb oni nejblíže stojí u Boha — Spasitele, budou mu zpívati na nebesích chvalozpěvy, jaké nikdo jiný nebude zpívati.“ Dominikovi to stačilo, by jeho duše se pozdvihla k dobrému Bohu a té chvíle již padal do rukou okolostojícího, jakoby byl zemřel. Do podobného vytržení upadal cestou do školy, ba i někdy ve škole.

Savio velmi rád vyprávěl o Svatém Otci, často vyslovuje vroucí žádost: uviděti jej alespoň jedenkrát před smrtí, nebo měl by mu prý sděliti něco velmi důležitého.

Když toto přání častěji vyslovoval, otázal jsem se ho, jaké sdělení by to mělo býti.

„Kdybych mohl mluvit s papežem, řekl bych jemu, by nezapomněl se starati o Anglii

i v nastávajících utrapách, neb tam právě Bůh v prospěch katolicismu chystá velkou slávu!“

„Čím můžeš odůvodniti svá slova?“ — tázal jsem se.

„Vám to vyjevím,“ — odpověděl Savio — „ale nerad bych byl, kdyby jste snad to vyzradil jiným, nechci býti posmíván. Pojedete-li do Říma, buďte té laskavosti a sdělte papeži Piu IX. toto: Jednou po sv. přijímání upadl jsem do vytržení a zdálo se mi, jako bych viděl široko daleko se rozprostírající rovinu, přeplněnou národy, všechno to zastírala hustá mlha. Tito národové byli v takovém stavu, jako člověk nevědoucí, kam vkročiti, zmýlil-li ulici.“ „Tato země,“ — pravil mi blízko stojící — „je Anglie.“ „Chtěl jsem se ho ještě více optati, tu však spatřím sv. Otce Pia IX., poznal jsem jej hned, neb se úplně shodoval s fotografií, kterou jsem viděl. Oblečen byl v skvostné roucho, v ruce drže daleko zářící pochodeň, kráčel volně, rovno proti onomu zástupu lidu. Čím více se přibližoval, tím mlha se rychleji trátila, pochodeň pak ozařovala celý národ jako polední slunce.“ „Tato pochodeň“ — pravil vzpomenutý přítel — „jest náboženství katolické, které osvíti Angličany!“

Když pak r. 1858. jsem přišel do Říma, vyprávěl jsem tento případ sv. Otcí, kterýž

mou zprávu laskavě vyslechl. „Toto“, — řekl papež — „nás utvrdí v předsevzetí, pracovati za dobro Anglie s větší ještě oddaností než doposud.“

Pominu mnohé jiné příhody a uspokojím se s tím, co jsem již napsal.

XXI.

Dominikovo smýšlení o smrti, jeho příprava na blažené skonání.

Kdo si přečte pozorně, co jsem dosud napsal o mladém Dominiku Saviovi, nabude přesvědčení, že vlastně celý jeho život byl přípravou na smrt. Spolek „Neposkvrněného Početí“ považoval za vhodný prostředek k tomu, by v poslední hodině — kterou snad tušil — zabezpečil si ochranu blahoslavené Panny. Nevím, měl-li snad od Boha nějaké vnuknutí či to bylo jen vnitřní tušení; jisté jest, že dlouhý čas před svou smrtí mluvil jen o ní, okolnosti pak tak důkladně vylíčil, že by určitěji a zevrubněji nemohl ji popsati ani ten, kterýž by o ní psal až po své smrti.

Pro jeho slabé a chabé zdraví jsme jej v učení mírnili též i v nábožných cvičeních, přece však den ze dne jemu sil ubývalo z příčiny jeho silného vývinu i vzrůstu, pak následkem stálého a ustavičného napětí duševního. Sám již to pocítoval někdy a pravil:

„Musím si přispíšiti neb jinak mě překvapí noc na cestě“. Tímto chtěl říci, že již jen málo času mu zbývá, proto jest mu třeba býti horlivým v konání dobrých skutkův dříve než ho zastihne smrt.

V našich ústavech je zvyk, že chovanci jednou měsíčně připravují se na dobrou smrt. Při tom vykonají zpověď za celý měsíc a přistoupí pak ku sv. přijímání. K přijetí těchto svátostí se každý chystá, jako by již naposled přijímal ve svém životě. Pius IX. tato cvičení obdařil různými odpustky. Dominik s takovou horlivou nábožností je vykonával, že větší již nebyla možná. Ku konci této pobožnosti přítomní účastníci modlívali se Otčenáš za toho, který z nich prvý zemře. Dominik jednou žertovně nadhodil: „Místo toho, kdo prvý zemře, prosím vás, řekněte takto: „modlíme se za Dominika, který z nás prvý skončí svůj život.“ Podobně se vyslovil častěji.

Ku konci dubna r. 1856. přišel do ředitelny otázat se, jak by nejlépe zasvětil přibližující se měsíc květen, měsíc to Mariánský.

„Tento měsíc“, — odpovídal ředitel — „zasvěť přísnému plnění svých povinností; každý den pak vyprávěj alespoň jeden příklad o úctě Mariánské, žij tak, abys mohl denně přistoupiti ku sv. přijímání.“

„Vynasnažím se všechno toto bedlivě vykonati, ale jakou milost si mám vyprositi?“

„Pros blahoslavenou Pannu, by prosila u Boha za tvé úplné vyzdravení a pak abys žil životem svatých!“

A skutečně Dominik v tomto měsíci takovou nábožnost projevoval, že se podobal andělu v lidském těle. Všechno, co konal — vše konal k úctě její. Každého dne pak vyhledal si pěkný příklad a ten vysvětlil druhům.

Jistý spolužák mu kdysi pravil toto: „Jestliže chceš všechno vykonati tohoto roku, co potom budeš dělati v letech příštích?“

„Ponechej to mé vůli“, — odpověděl — „v tomto roku chci učiniti, co mohu; v příštím roku, budu-li ještě žíti, řeknu ti, co zamýšlím.“

Bychom jemu mohli navrátiti zdraví každým dovoleným prostředkem, povolal jsem několik lékařů k prohlídce. Všichni tito obdivovali při něm onu duševní veselost i hbitost i jeho zralé výpovědi. Jeden z nich, Dr. Francesco Vallaceri, z údivu poznamenal: „Skutečně, drahocenná perla je tentó mladík!“ I otázal jsem se jeho, „co může býti příčinou, že zdraví den ze dne slábne?“

„Příčiny jsou asi tyto: štíhlý jeho vzrůst, náramné a ustavičné napětí duševních sil, to všechno jsou pilníky, které odpilují nepozorovaně a netušeně jeho životní síly.“

„Jakým způsobem by se mu mohlo navrátiti zdraví?“

„Nejprospěšnější by bylo“, — pravil lékař — „kdybychom ho již pustili do nebe, na což, jak se mi zdá, jest s dostatkem připraven. Prodloužiti mu život alespoň na krátký čas dalo by se tak, že by přestal se učit a více se obíral tělesnou prací, přiměřenou svým silám tělesným.“

XXII.

Jeho péče o nemocné. Opouští ústav.
Slova jeho před odchodem.

Jeho síly zeslábly tak, že musel vždy jen ležeti; někdy přišel i do školy i do denní pracovny, nebo se obíral domácí práci. Zvláště však rád obsluhoval své spolužáky, kteří onemocněli.

„Nemnoho zásluh si zasloužím u Boha“, — pravil — „tím, že navštěvuji nemocné a když jim sem tam posloužím jest to mojím milým zaměstnáním.“

Nejen že byl tělesným ošetřovatelem svých druhův, uměl v nich vzbuditi i nábožné myšlenky. „Tato kostra“, — pravil svému příteli — „nemůže žíti na věky, není-liž pravda? Pomalu se opotřebuje, až konečně padne do hrobu. Potom však, milý příteli, naše duše vysvobodíc se z pout tělesných

pospíší v jas nebeský radujíc se z věčného blaha a věčného zdraví.“

Přihodilo se, že jeden spolužák se zdráhal užítí léku, který byl příliš kořký. „Můj milý,“ — pravil k němu Dominik — „užítí máme každého, učiníme-li tak, posloucháme Boha. Dobrý Bůh dal nám lékaře i léky, vždyť tyto jsou potřebné, by se ztracené zdraví znovu mohlo navrátiti i posílit! Nelíbí-li se ti hořký lék pro svou hořkost, tím větší zásluhu získáme pro duši. Ostatně myslíš, že je tak hořký a trpký, jak ona žluč smíšená s octem, kterou Ježíši podali na kříži?“ Potom se nikdo více nezdráhal užítí léků i velmi protivných. Ačkoliv zdraví Dominikovo bylo silně podlomené, přece bylo mu těžko se loučiti s ústavem, kde tolik milých chvil strávil. Před několika měsíci již jedenkrát jsem ho poslal domů na několik dní, by pookřál. Musím však vyznati pravdu, že Dominikův odchod dotkl se nás všech bolestně; rád bych ho podržel v ústavě buď jak buď, velmi jsem si ho oblíbil.

Když však lékaři radili, bych ho poslal domů, poslechl jsem rady jejich. Uvědomil jsem tedy otce a odchod určili jsme na 1. března r. 1857.

Dominik se sice přizpůsobil mému nařízení, ale jen proto, by i tím Bohu oběť přinesl.

„Proč tak nerad jdeš domů,“ — pravili mu někteří — „můžeš býti rád, že budeš u svých rodičů!“ „Proč nejdu s radostí domů? — proto, poněvadž bych svůj život rád v ústavu dokončil!“

„Dobře,“ — pravili k němu dále, — „jdi jen domů, až pak se zotavíš, můžeš se zase vrátiti do ústavu!“

„Bohužel, to se již více nestane, odejdu a už se nevrátím.“

Večer před odchodem se mě otázel: „Čím si může 'nemocný' člověk získati zásluh?“

„Třeba mu svá utrpení“ — pravil jsem — „obětovati dobrému Bohu.“

„Co více?“

„Ať obětuje Bohu svůj život!“

„Mohu býti ujištěn, že dosáhnu odpuštění hříchů?“

„Ano ujišťuji tě, že jsi už dosáhl odpuštění hříchů.“

„Mohu býti ubezpečen, ohledem na spásu své duše?“

„Ovšem, doufaje v nekonečné milosrdenství Boží i v jeho lásku k tobě, můžeš býti jist, že zachráníš svou duši.“

„Když mne svádí ďábel k hříchu, co mu mám odpovědět, jak ho zapudit?“

„Řekni mu, že jsi svou duši daroval Ježíši, který ji vykoupil svou drahou krví, po-

koušel-li by tě dále, optej se ho, co dobrého vykonal on pro tvou duši. Ježíš Kristus vylil krev svou až do poslední kapky, aby tvoji duši zachránil a tak zachoval pro nebe.“

„Uvidím z nebes své přátele a milé rodiče?“

„Z nebe uvidíš vše i co se dělá v ústavě, uvidíš své rodiče, jejich život, práci i jiné, co ani ústy lidskými vypovědět nelze.“

„Budu moci navštívit své známé a přátele?“

„Bude-li to vůle Boží, zajisté.“

Těmito a podobnými otázkami obracel se na mne jako takový, kterýž již jest jednou nohou u bran nebes, dříve však, než-li by vstoupil, chce se dozvědět, co tam najde.

XXIII.

Loučí se se spolužáky.

Z rána v den svého odjezdu vykonal sv. zpověď, přistoupil k sv. přijímání a to s takovou vroucností, že já, jako očitý svědek, nedovedu to slovy vypovědět nebo napsati. „Tuto pobožnost chci dobře vykonati,“ — pravil — „nebo doufám, že mě připraví dobře na smrt. Mohl bych snad zemřít na cestě, proto dobré bude přijati svátost Oltářní zde v ústavě.“ Zbývající chvíle ranního času využil, aby si své věci dal do pořádku. Složil vše do kufru tak, jako by již tyto

zabalené věci více užívati nemínil. Potom navštívil každého ze spolužáků zvlášť, jednomu dal dobrou radu, druhého napomenul, by se té neb oné chyby chránil, jiného zase utvrzoval v stálosti v dobrém. Jednomu byl dlužen deset haléřů. Zavolał jej k sobě řka: „Pojď sem, vyrovnám ti účet, neb nechci, aby můj dluh mě uvedl do nesnází, až budu musiti s dobrým Bohem účtovat.“ Rozmlouval též se členy z „Neposkrvněného Početí“ (spolku to, jež sám založil) živě je povzbuzoval k věrnému plnění povinností, k věrnosti ve slibu učiněném blahoslavené Panně, aby vždy se k Ní utíkali s největší důvěrou a nadějí. V poslední chvíli svého odchodu dal si mě zavolať a vážně mi pravil toto: „Tuto mou kostru tedy zde nechcete, přinucen proto jsem ji zanésti do obce Mondonio. Jen málo dní bych vás obtěžoval a byl by konec; ať se stane vůle Boží! Půjdete-li do Říma, připomeňte sv. Otci pověření týkající se Anglie. Modlete se za mne a — na shledanou v nebi!“ Přišli jsme ku dveřím, východu to z ústavu, naпослед mi stiskl ruce, obrátil se k okolcům stojícím spolužákům a pravil k nim: „Vzpomeňte si někdy na mne, sejďeme a uvidíme se tam, kde se všichni jednou spojíme v Pánu!“ Zůstal jsem ještě státi ve dveřích, on se však ještě vrátil ke mně řka: „Prosím Vás,

darujte mi nějakou památku!" — „Řekni mi úpřimně, z jaké památky bys ses těšil nejvíce? Chtěl bys snad knihu?" — „Ne," — odpověděl — „přál bych si něco lepšího." „Potřebuješ na cestu peníze?" „Ano těch jest mi třeba na cestu do nebes. Vzpomenul jste jednou, že v hodině smrti povolil papež plnomocné odpustky,¹⁾ proto Vás prosím, račte i mě vzít do seznamu těch, kteří chtějí se stát účastníky těchto." Přislíbil jsem.

Savio opustil ústav, v kterém tak rád přebýval a sloužil po celé tři roky k povzbuzení svých spolužáků i představených; opustil jej, by již se do něj nevrátil. Viděli jsme i pozorovali, že Savio trpí bolestí, ale jelikož velmi se přemáhal a zdržoval se nejvíce mimo postel, proto nepovažovali jsme jeho nemoc za nebezpečnou. Přes to doufali jsme v jeho návrat. Nestalo se tak. Za krátký život dosáhl odměny spravedlivých. Zavolal jej Pán v květu života, by ho zachránil všeho nebezpečí, v kterém často i ty nejlepší duše hynou.

¹⁾ Těchto odpustků mohl učiniti Don Bosco jen určitý počet osob účastným. Papež Pius X. r. 1904. devátého března vydaným nařízením rozšířil je na všechny ty, kteří vzbudí v srdci svém dobrý úmysl přijati odevzdaně z rukou Božích jakoukoliv smrt.

XXIV.

Průběh nemoci. Poslední jeho zpověď.
Na cestu se posilní Nejsvětějším
pokrmem. Povznášející výjevy.

Savio odcestoval ve společnosti svého otce dne prvního března 1857. po poledni o 2. hodině. Šťastně přišel domů; cesta, proměna a změna krajin i přítomnost rodičů zdánlivě působily na něho. Po první čtyři dni svého pobytu doma ani nelehl. Když však bylo zřejmo, že tělesné síly jej opouštějí, chuť k jídlu se tratí úplně, kašel se stává silnějším, uznali za dobré dáti jej přehlédnouti od lékaře. Lékař ho ihned uložil do postele a uznav jeho nemoc za horečku, pustil mu žílu.

Mladí lidé se obyčejně bojí seknutí žíly. Proto nakázal lékař, aby se po čas pouštění žíly díval stranou a napomínal ho k trpělivosti. Dominik se usmál a řekl: „Co jest malé píchnutí do kůže v porovnání s probodenýmá rukama nevinného Spasitele!“ S podivuhodnou trpělivostí žertuje a nejsa vůbec rozčilen díval se na operaci až do konce, dívaje se na krev, jak mu ze žíly po praménku vytéká. Když krvácení zastaveno, nemocnému se zdánlivě ulevilo; pravil to i lékař a podobně myslili i příbuzní. Dominik byl přesvědčen o opaku. Myslel, že

bude lépe ještě za úplné paměti přijati sv. svátosti, proto pravil k otci: „Milý otče, dobře bude, poradíme-li se i s nebeským lékařem. Rád bych se vyzpovídal a přijímal.“

Rodiče, kteří doufali vždy ještě v obrat k lepšímu, vyslechli zarmoucení jeho žádost, ale hned poslali pro faráře. Přišel, nemocného vyzpovídal a pak podal svatý Pokrm na cestu. Můžeme si představit, s jakou nábožností a plesáním v duši přijal Božského Spasitele. Při sv. přijímání byl vždy podoben sv. Aloisi, nyní však, když byl jist, že na tomto světě již přijímá naposled, kdo by mohl vypsati žár i vroucnost jeho srdce, jeho něžné city k Ježíši?

Pak se ještě rozpomněl na slib učiněný při prvním sv. přijímání.

Pravil častěji: „Ano, ó Ježíši a Maria, buďte přáteli duše mé nyní i vždy. Opakuji a tisíckrát pravím, raději zemru, ale hřešiti nechci!“ Po malé chvíli díkučinění pravil: „Nyní jsem již spokojený; je sice pravda, že odcházím na dlouhou cestu věčnosti, jestliže však jest Ježíš můj přítel, nemám se čeho obávati.“ Jeho trpělivost byla vždy příkladnou, obzvláště v této poslední nemoci byl skutečným obrazem svatého života.

Dominik byl nerad, pomáhali-li jemu při obyčejných potřebách. „Dokud sebou vládnu a mohu, chci šetřiti mých drahých rodičů,

vždyť již i tak vytrpěli dost nepříjemností i starostí, alespoň kdybych mohl jim to nějakým způsobem odplatiti.“ I nadále užíval bez reptání i ty nejtrpčí léky; desetkrát mu pouštěli žílou, on se však nikdy neprotivil.

Po čtyřech dnech lékař rozradostněný pravil rodičům: „Děkujte Prozřetelnosti, že největší nebezpečí minulo, nyní již jen jest třeba nemocného v léčení podporovati.“ Rodiče se potěšili, Dominik však usmívaje se pravil: „Ano, svět; život jsem přemohl, nyní mi jen ještě zbývá, abych náležitě připraven mohl předstoupiti před tvář Nebeského Otce.“ Po odchodu lékařově nedav na jeho slova, žádal si přijati poslední pomázání. Dobří rodičové, aby ho jen uspokojili, vyplnili mu i tuto žádost, ale ani oni, ani farář netušili blízkou smrt Dominikovu; z jeho veselé tváře i žertovných slov čerpali naději na úplné uzdravení. Dominik — či již s nadpřirozeného vnuknutí aneb z vlastní předtuchy jsa vědom své blízké smrti — počítal si zbývajících dny svého života a každou pak minutu času užil k náležité přípravě na smrt. Před přijetím posledního pomazání modlil se takto: „Sladký Bože můj, odpusť mi všechny hříchy, miluji Tě a chci Tě milovati. Poslední pomazání, jež se mi nyní dostane z Tvého nekonečného milosrdenství, ať smaže všechny mé hříchy, kterých jsem se dopustil zrakem,

sluchem, čichem, nohama, rukama; ať posvěti mou duši i mé tělo zásluhy Tvého utrpení!"

Devátý březien, čtvrtý den to jeho nemoci, byl posledním dnem jeho života. Upotřebili všechny možné záchranné prostředky, desetkrát mu pustili žílu, aby mu prodloužili život. Všechno bylo však marné. Síly ho opouštěly vždy více, dali mu poslední pomazání. Konfiteor si odříkal sám i na otázky kněze též odpovídal. Když pak se dověděl, že tímto úkonem získává i plnomocné odpustky, apoštolské požehnání papežské, velmi se potěšil a pravil: „Deo gratias, et semper Deo gratias!“ (Chvála buď Bohu, a vždycky jemu chvála!) Potom se podíval na kříž, jak to ve své nemoci často činíval a modlil se takto: „Sladký Bože, Tobě zasvěcuji všechno! Vezmi si mé tělo i mé síly! Všechno Ti zpět vrátím, neb všechno jest Tvé!“

XXV.

Poslední okamžiky. Příkladná smrt.

Pravdou jest, že člověk na konci svého života sbírá ovoce svých skutků (Quae seminaverit homo, haec et metet). Jestliže tedy náš život byl bohat dobrými skutky, sbíráme ovoce hojné a potěšitelné; dopouštěli-li jsme se skutků zlých, očekává nás zoufalství.

Stává se sice někdy, že s blížící se poslední hodinkou cítí strach a třesou se i duše spravedlivých. Toto však jest řízením vůle dobrotivého Boha, kterýž chce takto očistiti i ty nejmenší skvrny života. Tímto pak jim věčnou korunu nejen zabezpečuje, ale chce ji ještě i ozdobiti. Při Dominikovi však tomu tak nebylo. Dominikova nevinnost uchráněna až do posledního dechu, jeho živá víra, stálý sebezápor, jeho život strastmi tak bohatý, zajisté mu zasloužily v hodině smrti tuto potěchu.

Dominik díval se smrti vstříc pokojně, ba s jistou radostí své nevinné duše, což možno souditi z té okolnosti, že tělo jeho nepocítilo takovou úzkost, obavu, jaká se obyčejně zjevuje, opouští-li duše tělo lidské. Jeho smrt byla klidným zdřímnutím, ne však umíráním.

Ještě asi půl druhé hodiny před smrtí navštívil ho farář, vida ho však tak klidně ležeti, nemálo se podivil, když slyšel ho poroučeti duši svou Bohu. Často odříkával krátké vzdechy a vyslovoval touhu, co nejdříve vstoupiti do království nebeského.

„Co říci této duši zápasící se smrtí?“ — pravil farář. — Pomodliv se s ním několik modliteb chystal se na odchod a tu pravil Savio: „Důstojný pane, dříve než odejdete, darujte mi nějakou malou památku!“ „Dobře“,

— pravil farář — „ale skutečně ani nevím co bych Ti měl dáti.“ „Darujte mi něco, co mi způsobí radost.“ „Dobře“, — odpověděl farář — „mysli často na hořké umučení Páně, něco lepšího ti ani dáti nemohu.“

„Deo gratias“, — pravil nemocný — „hořké umučení našeho Spasitele nechť mám vždy před sebou, ať panuje v srdci mém i v údech mých! Ježíši, Maria, Josefe, buďte mi na pomoc v tomto posledním boji! Ježíši, Maria, Josefe, s vámi ať odejde duše má v pokoji!“ — Nemocný pak asi na půl hodinky zdřímnuv. Zbudiv se, zavolal otce a pravil mu: „Milý otče, již nadešel čas.“ — „Čeho si přeješ, jsem tu?“ „Milý otče, — čas můj již jest sečten, vezměte modlitební knihu a modlete se přípravné modlitby na dobrou smrt.“ Tehdy matka jeho dala se do pláče a vyšla ze světnice; otec zase od žalu a slz sotva mohl promluvit, přece však přemohl svou bolest a začal se modlit. Nemocný pozorně i klidně opakoval za ním každé slovo, na konec pak sám odříkal tato slova: „Ježíši milosrdný, smiluj se nade mnou!“ Když přišel v modlitbě k slovům: „Až duše má stane před Tebou, dobrý Bože můj, a uzří velebnou jasnost slávy Tvé, přijmi ji laskavě skrze Tvé milosrdenství, bych Tě oslavovati mohl na věky“ — Savio doložil: „Ano, to je to, po čem toužím milý otče,

oslavovati Pána svého na věky.“ — Po tomto jakoby nemocný si chtěl trochu zdřímnouti. Ihned však zase se probрал jakoby ze sna, usmívaje se pravil: „S Bohem milý otče, s Bohem! Pan farář mi chtěl ještě něco říci, ale již se nepamatuji, co to bylo ó, jakou krásu spatřuji . . .!“ Tato slova řekl s opravdovou nebeskou radostí, skřížil si ruce na prsou a bez toho nejmenšího pohybu vypustil duši. — Pospěš si, drahá duše, k svému Stvořiteli . . .! Nebesa jsou Tobě otevřena! Andělé i svatí připravují se k radostnému svátku, Ježíš, kteréhož jsi tak ve svém životě miloval, sám Tě volá: „Pojď věrný služebníče můj, bojoval jsi dobře a zvítězil jsi! Nyní pojď a ber odměnu svou, zaujmi místo své v radostí, které Tě nikdo víc nezbaví! Vejdi do radosti Pána svého! . . .“

XXVI.

Zvěst o jeho smrti. Dojímová slova profesora D. Picco k jeho chovancům.

Otec Dominikův slyše jeho slova a vida ho ležeti jakoby v dřímotách, domníval se, že nemocný jen usnul, nechal jej tedy nějaký čas na pokoji. Když však promluvil k nemocnému a tento nedával žádné odpovědi, tehdy až zpozoroval, že Dominik již jest mrtev. Každý si může představit ohromnou

bolest otcovu nad ztrátou svého milovaného syna, jenž pro svou laskavost i nevinnost dovedl si získati a nakloniti srdce každého.

My v ústavě již netrpělivě jsme očekávali zvěsti o našem milém příteli i soudruhu, když tu dostaneme od otce zesnulého dopis. „Se slzami v očích“, — tak začínal onen dopis — „zvěstuji Vám tímto smutnou zprávu, že můj syn, Váš chovanec, včera večer 9. března svou duši vrátil svému Tvůrci, přijav též nábožně poslední útěchu umírajících i papežské požehnání; zemřel jako čistá lilie, jako sv. Alois Gonzaga!“

Zvěst o jeho smrti byla jeho přátelům příčinou velkého žalu. Jeden ho oplakával proto, že v něm ztratil dobrého přítele i věrného rádce; druhý zase jako vzor zbožnosti. Někteří se shromáždili, aby prosili Boha za spásu jeho duše. Všeobecné mínění bylo: Žil životem svatých, jest jistě v nebesích. Jiní se poroučeli Dominikovi do ochrany, prosíce ho, by byl prostředníkem u Boha. Každý si přál dostati nějakou památku z Dominikových věcí. Když byl uvědoměn profesor Picco o smutné zvěsti, byl bolestně dojat. Tento pak shromážděným chovancům od žalu chvějícím se hlasem oznámil smrt Dominikovu:

„Není tomu ještě tak dávno, milá mládeži, hovoře o pomíječnosti života lidského

poznamenal jsem, že smrt mnohdy neušetří ani mladého života v plné síle a v květu svěžesti stojícího. Za příklad jsem vám uvedl jednoho jinocha, kterýž ještě před dvěma roky navštěvoval tuto školu plný veselosti i životní síly, za několik dní po odchodu z ústavu však zemřel za nevýslovného žalu svých rodičů i přátel. Když jsem tento případ uváděl, nepomyslí jsem, že v tomto školním roce přihodí se podobné a to právě s jedním z těch hochů, kteří tehdy mne slyšeli. Ano, milí mladíci, mám vám sdělit smutnou zvěst. Váš ctnostný druh, dobrý Dominik Savio, včera zemřel. Pamatujete se snad, jak zvláště v posledních dnech jeho pobytu zde napařadal jej těžký kašel, což bylo znamením blížící se nebezpečné choroby. Nebylo vám tedy divné jistě ani jedinému, když jste uslyšeli, že studií musil proto zanechat, aby se mu dostalo pečlivějšího ošetření — i jelikož sám cítil a tušil blízký svůj konec, jak vám to některým pravil — uposlechl rady lékařů i představených, vrátil se do kruhu svého domova. Nemoc však i doma rychle postupovala, takže po krátkém čtyřdenním poležení vrátil duši svou Stvořiteli.

Včera jsem četl dopis, v kterém zarmoucený otec nám sděluje tuto smutnou novinu. Prostými slovy popisuje příkladnou smrt toho anděla, to však tak podrobně a dojí-

mavě, že dopis onen mě až k slzám pohnul. Pěknějšího a případnějšího výrazu pro svého syna ani nemohl najíti, jako že pojmenoval ho druhým sv. Aloisem z' Gonzagy. Mohu říci, že jest mi ho velmi líto, ačkolivěk jen krátký čas navštěvoval mou školu. Za ten krátký čas pro jeho slabé zdraví nemohl jsem se s ním mnoho obírat, neměl jsem tedy úplné příležitosti poznati jej. Další ponechávám úsudku jeho představených, ať oni píší o svatých citech jeho, o jeho životě, horlivosti i zbožnosti. Savio býval pilným a nábožným nejen tehdy, když povinnost to žádala, nýbrž i tehdy, když jiné děti — jinak velmi rozumné a pilné — nečinily si žádného svědomí, že někdy zapoměly na povinnosti obzvláště tehdy, nestály-li pod bdělým okem představených.

Nyní se vás táži, milí mladíci, kteří jste byli nejen spolužáky Dominikovými, ale i v užším přátelství a společníky v každodenním životě, viděli jste někdy, že by alespoň jedenkrát zameškal své povinnosti?

Jako bych ho ještě nyní viděl před sebou: skromně vstupoval do školy, jde na místo, otevře si knihu, opakuje úlohy, činí si poznámky aneb čte až do zazvonění, nikdy se nevmísil do darebného žvastání svých spolužáků. Za přednášky často jsem se díval na jeho andělskou tvář, jak bedlivý pozor dává

na slova učitelova. Není na tom nic divného, že i při svém slabém zdraví předhlonil v učení všechny spolužáky? Pro svou tichost i pozornost dostal se vždy na prvé místo i mezi nadanější a výtečnější žáky, ačkoliv zárodek smrti již byl v těle a pro častou nemoc nemohl přijíti ani na přednášky. Zvláštní však můj obdiv zaujala jedna věc: spojení se jeho mladé duše s Bohem, jeho horlivost i obliba v modlitbě, toto vždy panovalo v duši Dominika. Všeobecně známa věc jest, že i méně lehkomyšlné děti pro svou živost i přirozenou roztržitost málo dbají smyslu modlitby a proto ji s malou nábožností konají. Mnozí se jen modlí jazykem, ústy, ale srdce jest daleko. Když tedy děti jsou při modlitbě roztržité i v tichu a klidu kostelním anebo v koutku své jizbičky, oč roztržitějšími bývají — vy to dobře víte — ve škole za krátké modlitby před učením i po učení. A právě v tomto případě měl jsem příležitost poznati vřelou zbožnost jeho. Ó, jak často jsem vidíval jeho zrak pozdvižený k nebi, kde za nedlouho našel svůj příbytek. Modlitby své obětoval Bohu, Blahoslavené Panně, jakož všechny své city, prosby i myšlenky své nevinné duše. A právě tyto nábožné city — milí mladíci — odměňovaly ho ve vykonávání povinností, posvěcovaly

všechny skutky jeho i řeč, neb touto též jen chválu Boží vyhledával.

Mohu za blažené považovati takové mládece, kteří v duších svých přechovávají takovéto city; tito jsou blažení již na zemi, tím však větší blaženost očekává je v nebi. Tito jsou radostí i ozdobou nejen svým rodičům, kteří je vychovali, ale i učitelům, kteří je vzdělávali a všem těm, kteří pracovali k jejich prospěchu.

Milá mládeži! Život jest nejvzácnějším darem Boha; život nám poskytuje příležitosti shromažďovati si zásluhy pro nebe. Zásluhy pro nebe si tedy získáme, zasvětime-li všechny své dobré skutky Bohu, jako to činil Savio. Co však mám říci o takovém mládenci, který po celý svůj život nepomyslí na cíl, pro který stvořen jest, který ani na okamžik nedovede pozdvihnouti svou mysl a city k Stvořiteli; takový pak nepřipouští do svého srdce žádné zbožné myšlenky, mysl svou i duši nechce obětovati Bohu, Pánu svému.¹⁾ Svědomí své pod různými záminkami ohlušuje, ukolébává, až úplně stane se otupělé, nepřístupné žádnému dojmu duševnímu. Co mám dále říci o mladíku, který nejen nepřipustí do duše paprsku du-

¹⁾ Božské ctnosti: Víra, naděje a láska, jsou nejvznešenějšími city naší duše.

ševní obrody, zachytí-li se pak paprsek sám, ihned v zárodku jej zahubí. Mějte na paměti, milí jinoši, svatý život vašeho spolužáka, vizte jeho smrt i záviděníhodnou blaženost, z jaké se nyní těší. Po této úvaze nahlédněte i do svého nitra a zpytujte sebe samy; zkoumejte, čeho ještě nemáte, abyste se stali jemu podobnými, v jakém stavu by byla vaše duše, kdyby i vám — jako jemu — nadešel den, předstoupiti před soud Boha, kde každý musí skládati účty z každého činu! Kdybyste snad po zkoumání viděli, že mezi vámi a Saviem jest velký rozdíl, tedy zvolte si jej za příklad, následujte ho a snažte se, aby duše vaše byla podobná duši jeho: čistá — před Bohem neposkvrněná.

Slyšte ještě jedno mé přání, kterým zakončím svá slova. Přesvědčím-li se, že projevíte viditelnou nápravu, hlavně uvidím-li vás od této chvíle horlivějšími a opravdu zbožnějšími, tehdy to budu považovati za vliv povzbuzujícího příkladu Saviova. Jeho prosbou bude vám sprostředkována milost, jako odměnou za to, že vám byl spolužákem, ale i dobrým a poslušným žákem.“

Takto profesor Picco v přítomnosti chovanců ústavu promluvil a svými slovy vyjádřil city i výraz bolesti, když dostal zprávu o smrti svého milovaného žáka — studenta Dominika Savia.

XXVII.

Závody nápodobiti Dominika. Mnozí prosí jej o sprostředkování nebeských milostí a jsou vyslyšeni. Všem na památku.

Kdokoliv si pozorně přečetl, co jsem o Dominiku Saviovi napsal, zajisté se nepodiví, že Bůh vyznačil ho zvláštními milostmi a při mnohých příležitostech dal se stkvíti jeho ctnostem. Mnozí ještě za jeho života snažili se následovati příkladu jeho, žili dle rady jeho i napodobovali ho ve ctnosti. Jeho zářící chování, svatý život i mravní čistota povzbudily mnohé k tomu, aby se poroučeli do jeho modliteb. Jsou známé i nemnohé milosti nabyté na jeho přímlovu. Úcta i důvěra k němu po smrti ještě vzrostla.

Sotvaže nás došla zpráva o jeho smrti, všichni mluvili o něm jako o svatém. Shromáždili se a při modlitbě místo (v litanii) „ora pro eo“, oroduj za klid jeho duše, odpovídali mnozí „ora pro nobis“, oroduj za nás!“ „Savio“, — pravili — „v této chvíli již se raduje ve slávě nebeské, není mu více třeba naší modlitby.“

Jiní doložili: „Kdyby Savio, který tak příkladný život vedl, nešel přímo do nebe, kdo by mohl doufati, že se tam dostane?“ Od té doby mnozí snažili se napodobovati jej,

vzali si jej za vzor, poroučejíce se jemu jako nebeskému přímluvci.

Každý den téměř vyprávěl někdo o vyslyšení ve svých záležitostech tělesných i duševních. Znal jsem jednoho mládence, který velmi trpěl od bolení zubů, až počal z bolesti blázniti. Krátkou modlitbou obrátil se k Dominikovi a byl ihned vyslyšen. Od toho času nestěžoval si více na tuto nemoc. Mnozí trpící horečkou poroučeli se mu též a všichni byli vyslyšeni. Sám mohu dosvědčiti, že jistou osobu ležící v těžké horečce na přímluvu Dominikovu Bůh milostivě uzdravil.

Úcta i důvěra k němu velmi se rozmohla od oné doby, kdy jeho otec sám veřejně vyprávěl některé mimořádné případy. O pravdivosti těchto byl hotov svědčiti kdekolvěk i komukolvěk. Vyprávěl toto: „Ztráta mého syna byla příčinou nemnohého žalu i zármutku, tento zapříčinil touhu zvědět něco o jeho osudu na onom světě. Bůh mě potěšil. Asi měsíc po smrti Dominikově dlouhý čas večer ležel jsem bezesně, v tom však se mi zdálo, jakoby se otevřel strop světničky a spatřil jsem Dominika stkvoucího se velkou jasností s veselou a usměvavou tváří, ale i s velebným poutavým pohledem. Zůstal jsem skoro bez sebe, vida tento neočekávaný i překvapující zjev. „Milý Dominiku, můj synáčku“, — zvolal jsem na něj — „jak se

máš, jsi snad v nebi?" — „Ano, otče můj“, — odpovídal mi — „jsem skutečně v nebesích.“ „Ó, sladký Bože můj“, — pravím — „když již se ti dostalo tak velké milosti, že již se raduješ v nebeské blaženosti, modli se i za své bratry, sestry, rodiče, bychom všichni spolu jednou požívali nekonečné radosti věčného blahoslavenství.“ „Ano, ano, budu za vás všechny prositi!“ Jak to dopověděl, zmizel, ve světnici byla tma jako před tím.“

Otec jeho mě ubezpečuje, že mluví pouhou pravdu. Ani před tím ani po tom ani ve dne neb v noci podobného zjevu neviděl.

Mám v rukou mnohé zprávy od jiných lidí, všechny svědčí o nebeských, nadpřirozených milostech, kteréž získali na přímluvu Dominikovu. Ačkoliv jsou to osoby hodnověrné, přece ještě žijí, proto za prospěšnější považuji nyní ještě o nich pomlčeti. Raději se zmíním o jednom případě, jak byla vyslyšena prosba jistého spolužáka Dominikového. Vzpomenutý tehdy studoval filosofii. Roku 1858. zjevily se příznaky nebezpečné choroby, až konečně se jeho zdravotní stav tak zhoršil, že musil přerušiti studia a přinucen byl hledati lékařskou pomoc; z té příčiny nemohl skládati ani zkoušku na konci školního roku. Tento jinoch se však všemožně přičiňoval připraviti se ku zkoušce alespoň

ke „Všem svatým“, aby tak neztratil celý rok. Čím však dále, tím více slábl a tak mizely všechny naděje. Odešel tedy domů, by jeseň strávil z částky u rodičů, z části u svých dobrých přátel. Tam se mu ulevilo, těšil se naději, že pomalu vyzdraví. Když však se vrátil do Turina po krátkém čase učení zdravotní stav se horšil. „Již se blížily zkoušky,“ — pravil mi — „já však s mým zdravím jsem stál na velmi slabých nohou. Bolení hlavy i žaludku zbavily mě naděje, že bych mohl se podrobiti zkouškám dosti pro budoucnost důležitým. Tehdy povzbuzen tím, co jsem slyšel vyprávěti o svém bývalém spolužáku Dominikovi, prosil jsem ho o pomoc, k jeho úctě konal jsem devítidenní pobožnost. Mezi modlitbami, jež jsem si byl ustanovil byla tato: „Milovaný Dominiku, příteli můj, kterýž jsi byl všem na radost a potěšení, ty dobře víš, jak jest mi třeba zdraví, bych mohl jíti ku zkouškám. Prosím tě tedy vypros mi zdraví, bych se mohl ku zkouškám připraviti!“

„Z devítidenní pobožnosti sotva jsem skončil pět dní, již jsem pocítoval, že zdravotní stav můj se lepší, takže i učiti jsem se mohl. Učil jsem se s chutí, takže v krátkém čase ovládl jsem předepsanou látku a mohl jsem ku zkouškám jíti. Od té doby jsem úplně zdravý. Tuto milost připisuji

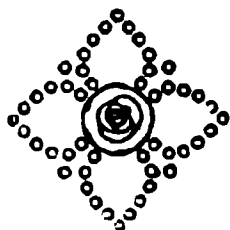
jedině přímluvě milého přítele. Již skoro dva měsíce uplynuly od toho času, já však cítím se stále zdravý, z čehož mám radost i prospěch.“

Tímto končím životopis Dominika Savia. Byl-li jsi tak laskav, milý čtenáři, že jsi přečetl vše, co jsem o tomto ctnostném jinochu napsal, přál bych si ze srdce, bys z tohoto malého a stručného životopisu vzal malé poučení a to užitečné a prospěšné: „Snažme se přiměřeně k našemu stavu následovati Dominika v jeho ctnostech. V chudobě žil, cítil se v ní blaženým, skončil svůj život smrtí svatou. Napodobujme ho v našem životě, můžeme býti jisti, učiníme-li tak, že staneme se jemu podobnými i ve smrti naší.

Nezapomeňme však následovati ho i v častém sv. přijímání. Pokání bylo jeho ochranou i průvodcem na ctnostné dráze jeho, toto jediné vedlo jej k svatému životu. Kdykolivěk přistupujeme k svátosti pokání, nezapomeňme alespoň krátce se rozpoměti na předešlé zpovědi, bychom se přesvědčili, zdali jsme je dobře vykonali. Zpozorujeme-li, že naše svědomí není úplně pokojné, hledejme pomoci.

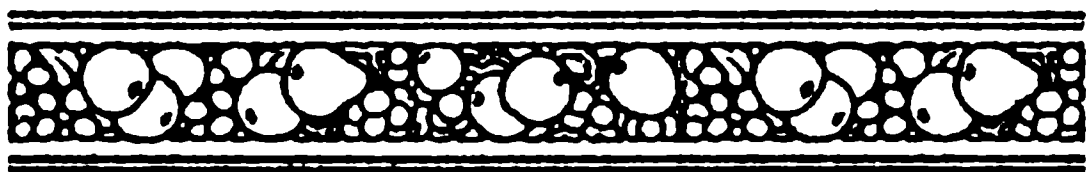
Jsem toho mínění, že jen to jest nejjistějším prostředkem dojíti spokojeného při tom též blaženého života duševního. Budeme-li tak pokračovati, pak můžeme býti přesvědčeni, že spravedlivý Bůh, jenž sebe menší dobrý skutek odmění, odmění i nás hojnou měrou své nebeské slávy.

O b s a h.

	Strana
Předmluva překladatele	5
Předmluva Dona Bosca	6
I. Rodiště Dominika Savio. Jeho schopnosti i náklonnosti. Jeho první cvičení skutků	9
II. Chvalitebné jeho chování v Murialdově. Krasné ctnosti. V přípravné škole . . .	12
III. Dominik přistupuje poprvé ku sv. přijí- mání. Jeho příprava. Skroušenost a uči- něné předsevzetí .	15
IV. Dominik chodí do školy v obci Castel- nuovo d'Asti. Povznášející výstup. Moudrá odpověď na zlou radu	19
V. Jeho chování se ve škole v obci Castel- nuovo d'Asti. Slova jeho učitele	24
VI. Dominik chodí do školy v Mondonio-vě. Trpělivě snáší těžké obvinění	27
VII. První setkání Dona Bosca s Dominikem. Vzpomenutí hodné výjevy při tomto setkání	30
VIII. Dominik je přijat do ústavu sv. Františka Saleského. Jeho způsob života v prvním tém dni	33
IX. Jeho pokroky v latinské řeči. Jeho cho- vání ve škole. Zabrání rvačce. Vyhne ne- bezpečí	36

	Strana
X. Dominik má úmysl státi se svatým	43
XI. Jeho horlivost pro spásu duší	45
XII. Milé případy. Jeho laskavé obcování se spolužáky	51
XIII. Dominik se velmi rád modlil. Jeho láska k Matce Boží. Měsíc Mariánský	57
XIV. Dominik častěji přistupuje k sv. svátostem	61
XV. Dominikovo sebezapírání .	67
XVI. Dominik krotí své zevnější smysly	69
XVII. Spolek „Neposkvrněného Početí“	75
XVIII. Dominikovi nejlepší přátelé. Jeho obzvláštní náklonnost ku Kamilu Gavioui .	81
XIX. Jeho přátelství s Janem Massagliou	85
XX. Mimořádné milosti a jednotlivé případy	91
XXI. Dominikovo smýšlení o smrti, jeho příprava na blažené skonání .	97
XXII. Jeho péče o nemocné. Opouští ústav. Slova jeho před odchodem	100
XXIII. Loučí se se spolužáky .	103
XXIV. Průběh nemoci. Poslední jeho zpověď. Na cestu se posilní nejsvětějším pokrmem. Povznášející výjevy . . .	106
XXV. Poslední okamžiky. Příkladná smrt	109
XXVI. Zvěst o jeho smrti. Dojímavá slova profesora D. Picco k jeho chovancům	112
XXVII. Závody nápodobiti Dominika. Mnozí prosí jej o sprostředkování nebeských milostí a jsou vyslyšeni. Všem na památku	119

Dominik Savio byl chovancem ústavu Dona Bosca. Týž založil mužský řád salesiánský, poněvadž pod ochranou sv. Františka Saleského, a ženský řád dcer Panny Marie Pomocné. Hlavní úkol díla salesiánského jest zachrániti a vychovati chudou a opuštěnou mládež a na cestu lepší přivesti mládež už dotčenou mravní nákazou. Mimo to pracuje v misiích po celém světě. Salesiánům nejmilejší pobyt jsou tovární čtvrti s obyvatelstvem dělnickým. Salesiáni řeší odhodlaně a vytrvale sociální otázku mravním obrodem na základě náboženském. Salesiáni přerodili Itálii, kde řídí četná katolická gymnasia, školy odborné, obecné a učitelské ústavy. Ohnivou zemi otevřeli vzdělanosti a indiánské její obyvatelstvo uvedli mezi národy pokročilé. V Polsce mají velké domy s dílnami, gymnasií a odbornými školami. U nás se letos usadili na Slovensku v Šaštíně. Zde je slovenská škola salesiánská; v Itálii, Perosa — Argentině u Turina, je prozatím česká škola salesiánská. Národ náš potře-

buje salesiánské práce. Jsou mnozí chlapci a mnohá děvčata povolána pro toto dílo. Mohou česky dopsati na adresu: Instituto salesiano — Perosa — Argentina, presso Pinerolo, Torino — Italia. Dopis se známkuje 2 korunami. Kteří nemohou se státí salesiány, mohou dílo podporovati stanouce se salesiánskými spolupracovníky. Modlitbou, dobrými skutky, almužnou mohou za mnohé duchovní milosti podporovati dílo obrody naší mládeže v Kristu. Kdo se zajímá dopiš na adresu: Dr. Augustin Štanci, profesor v Hranicích.

